

บทที่ 2

ธรรมเนียมปฏิบัติทางการเมืองการปกครองของจีน

รายการการเรียนรู้การสอนบทที่ 2

1. บททั่วไป
2. ธรรมเนียมปฏิบัติทางการเมืองการปกครองของจีนยุคปัจจุบัน
3. ธรรมเนียมปฏิบัติทางการเมืองการปกครองของจีนยุคโบราณ

จุดมุ่งหมายของบทที่ 2

1. อธิบายได้ว่าอะไรคือปัญหาการเมืองการปกครองของจีนยุคปัจจุบัน
2. อธิบายได้ว่าจีนยุคปัจจุบันใช้ธรรมเนียมปฏิบัติทางการเมืองการปกครองอย่างไร
3. อธิบายได้ว่าอะไรคือปัญหาการเมืองการปกครองของจีนยุคโบราณ
4. อธิบายได้ว่าจีนยุคโบราณใช้ธรรมเนียมปฏิบัติทางการเมืองการปกครองอย่างไร

บทที่ 2

ธรรมเนียมกับปัญหาการเมืองการปกครองของจีน

2.1 บททั่วไป

ประเทศจีนเป็นประเทศที่เก่าแก่ มีประชาชนพันกว่าล้านคน เมื่อสาวประวัติกันดูคร่าว ๆ แล้ว จะพบว่าประเทศนี้เป็นประเทศที่เก่าแก่พอ ๆ กับอินเดีย ซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ติดกัน ความเก่าแก่ของประเทศจีน ยืนยันได้จากวัฒนธรรมบางอย่าง ที่ชาวจีนสร้างขึ้นมา และชาวโลกก็นิยมชมชอบนำเอาไปใช้กันอย่างแพร่หลาย เช่น การใช้เงินสื่อกลางในการค้าขาย ก็เป็นวัฒนธรรมที่คนจีนคิดขึ้นมาก่อนคนอื่น ประเทศอื่นนำเอาตัวอย่างวัฒนธรรมข้อนี้ไปดัดแปลงใช้ จนกลายมาเป็นธนบัตรใช้แลกเปลี่ยนกันทั่วโลกอย่างทุกวันนี้

นอกจากประเทศจีนจะสร้างวัฒนธรรมทางวัตถุขึ้นมาอย่างมากมายแล้ว ยังสร้างวัฒนธรรมทางความคิดขึ้นมาอีกไม่น้อย และวัฒนธรรมทางความคิดที่เกิดขึ้นในประเทศจีนนั้นเกิดขึ้นตลอดเวลา นับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน กระแสความคิดที่เกิดขึ้นตลอดเวลาของจีนนั้น เปรียบเหมือนกระแสน้ำที่ไหลไม่มีวันหยุด เป็นแต่ว่ากระแสความคิดทางวัฒนธรรมของจีนที่เกิดขึ้นตลอดเวลานั้น บางกระแสมีชื่อเสียงมาก บางกระแสไม่มีชื่อเสียงออกนอกประเทศ แต่ยอมรับกันในหมู่ชนชาวจีนหลายร้อยล้านคนเท่านั้น

วัฒนธรรมทางความคิดของจีนมีหลายหลาก แต่ในที่นี้ขอกล่าวเฉพาะกระแสความคิดทางการเมืองอย่างเดียว เพราะเป็นจุดประสงค์ของหนังสือเล่มนี้ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าชาวจีนได้สร้างความคิดในด้านต่าง ๆ ไว้มากมาย สำหรับผู้ก่อกำเนิดความคิดทางการเมืองสมัยโบราณที่มีชื่อเสียงมีหลายคน เช่น เหลาจื้อ ชงจื้อ และเม่งจื้อ เป็นต้น ความคิดของท่านที่กล่าวนามมานั้น ประชาชนชาวจีนยอมรับนับถือกันมาเป็นพันปี จนมาถึงยุคปัจจุบันก็มีนักคิดที่ยังคงเกิดขึ้น ทำลายความคิดของชงจื้อ ทำลายความคิดทางพระพุทธศาสนา และทำลายระบบการ

ปกครองของจีนที่ดำเนินมานานนับพัน ๆ ปี ให้สูญสิ้นไป นักคิดหรือนักปรัชญาผู้นี้ก็คือ เมา เชตุง ผู้หลัก
ประเทศจีนที่ใหญ่หึมา แต่ไร้เกียรติภูมิในอดีต กลายมาเป็นประเทศที่ยิ่งใหญ่หึมา และมีศักดิ์ศรี
ประเทศหนึ่งในโลกปัจจุบัน แต่ความเป็นอยู่ของประชาชนจะเป็นสุขหรือไม่ เราจะไม่พูดกันตรงนี้
เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว ปรัชญาทางการเมืองหรือความคิดแก้ปัญหาการเมืองของจีน
ที่นำศึกษา มีอยู่ 2 สายคือ

1. การแก้ปัญหาการเมืองของจีนสมัยใหม่
2. การแก้ปัญหาทางการเมืองของจีนสมัยโบราณ

เรามาศึกษาแนวความคิดทางการเมืองของจีนในยุคทั้งสองนั้นกันต่อไป

2.2 ธรรมะกับการแก้ปัญหาการเมืองการปกครองของจีนยุคปัจจุบัน

โลกในพุทธศตวรรษที่ 25 ดูเหมือนเป็นโลกที่มีแต่ความสับสนวุ่นวาย เหมือนกับคำ
ทำนายของชาวพุทธที่เล่ากันสืบ ๆ มาว่า โลกในยุคถึงพุทธกาล จะมีความวิปริตต่าง ๆ สิ่งที่ไม่
เคยเห็นจะได้เห็น สิ่งที่ไม่เคยมีก็จะมี ลูกไฟจะตกจากอากาศทำลายคนนอกศาสนาพุทธ บาดเจ็บ
ล้มตายสุดที่จะควานับได้ ขอให้เราย้อนไปดูเริ่มแต่ปี พ.ศ. 2455 ชาวจีนก็ล้มราชวงศ์แมนจู
สำเร็จ แล้วก็เปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย จากนั้นไม่นานราชวงศ์ของรัสเซีย
ถูกทำลาย แล้วสถาปนาระบอบคอมมิวนิสต์ขึ้นปกครองประเทศ คิวต่อมาเมืองไทยก็เปลี่ยนจาก
การปกครองระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นประชาธิปไตย แล้วในระยะใกล้เคียงกันนั่นเอง
สงครามโลกครั้งที่สองก็อุบัติขึ้น ชาวตะวันตกฆ่ากันตายเพราะนำเอาลูกไฟคือระเบิดไปทิ้งใส่กัน
และกัน คนตายไปเป็นสิบล้าน พอสงครามสงบประเทศยักษ์ใหญ่ในเอเชียก็เกิดความเปลี่ยนแปลง
อีก คือ ประเทศอินเดีย สามารถสลัดอำนาจของอังกฤษได้สำเร็จ เพราะความสามารถ
ของท่านมหาตมะฮานธี ทางประเทศจีนเล่า เมา เชตุงก็สามารถเอาชนะรัฐบาลจีนคณะชาติได้
สำเร็จ เปลี่ยนการปกครองจากประชาธิปไตย เป็นระบบสังคมนิยมจนถึงทุกวันนี้

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า **มนุษย์วิวาทกันเพราะความใคร่** ความใคร่ที่ว่านี้ก็คือ ความ
โลภ ความปรารถนาที่จะมีอำนาจ อยากรจะเป็นใหญ่ อยากร่ำรวยกว่าคนอื่น หึงหมั่นนี้เป็นมูลเหตุ
ให้มนุษย์วิวาทกัน ฆ่ากัน อยากรจะยกตัวอย่างสนับสนุนประเด็นที่ว่ามนุษย์ทะเลาะกันเพราะความใคร่

เพื่อชี้ให้เห็นว่าคำพูดของเจ้านั้น จะเป็นจริงหรือไม่ เฉพาะในเรื่องนี้ขอยกตัวอย่างในเมืองจีน เพราะกำลังจะกล่าวถึงการแก้ปัญหาทางการเมืองของจีนสมัยใหม่อยู่

ความยุ่งเหยิงของเมืองจีนในยุคใหม่นั้น มีมาทั้งภายใน ภายนอก ปัญหาภายในของเมืองจีนก็คือ ชาวนาที่ยากจน ซึ่งต้องอาศัยที่ดินของคนรวยอยู่อาศัยและทำกิน ส่วนปัญหาภายนอกก็คือชาวยุโรป โดยเฉพาะคนอังกฤษ เข้าไปบีบบังคับเช่าที่ดินในเมืองจีน สำหรับทำมาค้าขาย จากเหตุสองประการนี้ สร้างปัญหาให้กับรัฐบาลจีนตลอดมา กล่าวคือ ชาวนากับคนรวยทะเลาะกัน เรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดิน พอปัญหามาถึงรัฐบาล รัฐบาลก็เข้าข้างคนรวย นี่ก็ทะเลาะกันเพราะความโลภ ชาวนาก็อยากได้ที่ดินเพื่อทำกิน นี่ก็ความใคร่ คนรวยก็ไม่อยากเสียที่ดินของตนไป นี่ก็เนื่องมาจากความเสียดาย คือ ความโลภ แต่เมื่อผู้ปกครอง คือ รัฐบาล ไปเข้าข้างคนรวย ซึ่งเป็นคนส่วนน้อย ก็ต้องทะเลาะกับคนยากจน ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ สรุปลแล้วคนจนกับรัฐบาลก็ทะเลาะกันเพราะความใคร่อีก กล่าวคือ รัฐบาลใคร่จะให้คนรวยรักษากรมสิทธิ์ที่ดินของตนไว้ ข้างคนจนก็ใคร่จะได้ที่ดินมาทำกินบ้าง เมื่อถูกขัดขวางจากผู้ปกครอง ก็ไม่พอใจ จึงต้องทะเลาะกัน

หันมาดูปัญหาที่เกิดจากชาวต่างประเทศ ชาวต่างประเทศที่เข้ามาอยู่เมืองจีนนั้นก็มีความใคร่อยากได้เมืองจีนไว้ในอำนาจ โดยเฉพาะอังกฤษนั้นแสดงออกมากที่สุด เพราะในประเทศเอเชียตัวได้ไว้หลายประเทศแล้ว ขึ้นแรกก็บีบบังคับให้เปิดประเทศต่อมาขอเช่าที่ดินเป็นที่อยู่สำหรับชาวต่างประเทศ ชาวดังประเทศที่ไปอยู่อาศัยในประเทศจีนนั้น มองดูคนจีนเหมือนคนไร้วิญญาณ คือ ไม่มีความเกรงใจ อยากจะทำอะไรก็ทำ อยากจะจับผู้หญิงคนไหนข่มขืนก็จับเอาไปข่มขืนตามสบาย เรียกว่าข่มเหงน้ำใจกันสารพัดจนคนจีนทั่วประเทศสุดจะอดกลั้นเพราะเมื่อชาวจีนได้หูตักถึงการข่มเหงของชาวยุโรปแล้ว ทุกคนมีความโกรธแค้นสุดที่จะพรรณามา แต่ก็อดกลั้นเอาไว้เพราะยังไม่มีผู้นำที่กล้าหาญพอที่จะทำสลัดแอกจากคอได้

การที่ชาวยุโรปข่มเหงน้ำใจคนจีน จนต้องทะเลาะกันกับคนจีน ก็เพราะความใคร่เป็นใหญ่ของชาวยุโรป ใคร่จะหาผลประโยชน์จากคนจีน ประชาชนจีนเมื่อถูกข่มเหงน้ำใจกันมาก ก็เสนอให้ผู้ปกครองช่วยเหลือ ผู้ปกครองสมัยนั้นก็คือราชวงศ์แมนจูหรือราชวงศ์ชิง ก็เกิดกลัว

ชาวยุโรปเสียอีก จึงต้องปล่อยให้ประชาชนของตมถูกรังแกอยู่รำไป ตัวอย่างที่เห็นกันอยู่ชัด ๆ เช่น การที่ชาวอังกฤษขอขายฝิ่นให้แก่ชาวจีนโดยเสรี เป็นการมอมเมาคนจีนให้หมดสภาพความเป็นคน ผู้ปกครองจำใจต้องยอมเพราะไม่กล้าต่อสู้กับชาวยุโรป

นี่คือปัญหาทางการเมืองของจีน ที่ได้เกิดขึ้นประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ 25 เมื่อชาวนาผู้ยากจน ถูกคนรวยที่ดินเอาเปรียบ แคมผู้ปกครองก็เข้าข้างคนมีเงินอีกด้วย และเมื่อถูกคนต่างชาติดูหมิ่นเหยียดหยามผู้ปกครองก็ช่วยไม่ได้ แคมทำเฉยเสียอีก เช่นนี้ ประชาชนทั่วไปจึงเกิดความคิดว่าผู้ปกครองเช่นนี้ไม่มีประโยชน์อันใดที่จะรักษาไว้ จึงช่วยกันทำลายนราชวงศ์ซิงเสีย เมื่อปี พ.ศ. 2455

เมื่อทำลายนราชวงศ์ซิงแล้ว ประเทศจีนก็เป็นประชาธิปไตยอยู่ในระยะสั้น ๆ แต่เมื่อเป็นประชาธิปไตยแล้ว ก็หาได้แก้ปัญหาดังสองอย่างนั้นสำเร็จลงได้ไม่ ประชาชนก็ยังทุกข์ยากเหมือนเดิม เพราะความคับแค้นของปวงชนดังกล่าวมานั้น ได้ทำให้นักปราชญ์ทางการเมืองและรัฐบุรุษคนหนึ่งของจีนเกิดขึ้น เขาผู้นั้นคือเม่าเซตุง ท่านผู้นี้มีความคับแค้นใจในปัญหาที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมสองเรื่อง คือ คนจนถูกกดขี่ข่มเหงจากคนรวยและชาวจีน ถูกคนต่างชาติดูหมิ่น เม่าเซตุงได้พูดถึงการแก้ปัญหาคือความไม่เป็นธรรมจากการที่คนรวยเอาเปรียบชาวนาไว้ว่า "ใครก็ตามที่เอาชนะพวกชาวนา ชาวไร่ได้ ก็เอาชนะประเทศจีนได้ และใครก็ตามที่สามารถแก้ปัญหารื่องที่คนได้ ก็สามารถเอาชนะพวกชาวนา ชาวไร่ได้"¹

นี่คือปัญหาภายใน ที่นักคิดของชาวจีนต้องวางแผนแก้ไข ส่วนปัญหาที่เกิดจากชาวยุโรปที่กระทำต่อชาวจีน ที่สร้างความโกรธแค้นให้แก่เม่าเซตุง ถึงขนาดที่เม่าเซตุงต้องคิดกำจัดชาวยุโรป ก็ได้แก่แผ่นป้ายที่ติดไว้ในสวนสาธารณะในเขตเซ่านครเซียงไฮ้ว่า "คนจีนและสุนัขห้ามเข้า"

ข้อความนี้สะอึกใจเม่าเป็นอย่างมาก เม่าประกาศด้วยความแค้นเคืองว่า พวกอังกฤษเป็นศัตรูที่ร้ายกาจยิ่งกว่าพวกญี่ปุ่นเสียอีก เพราะข้อความนั้นเปรียบคนจีนกับสุนัขอยู่ในระดับเดียวกัน

¹ประชา หุนวิวัฒน์, เม่าเซตุง. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2518), หน้า 15.

คือห้ามเข้าไปเดินเล่นในสวนสาธารณะ สวนสาธารณะแห่งนี้คงเป็นสวนสาธารณะในเขตเช่าของ
อังกฤษ ดังนั้น จึงได้บังอาจเขียนข้อความนั้นไว้

ก่อนที่เราจะพูดถึงแรงบันดาลใจ ให้มาเช่ตุงหว่ากรปฏิบัติ ขอมมาวิจารณ์เรื่องบ้ายห้าม
คนจีนเข้าสวนสาธารณะกันก่อนว่า ทำไมจึงห้ามและมีสิทธิที่ชอบธรรมในการห้ามหรือไม่ เมือง
เชียงไต้้นั้นเป็นเมืองชายทะเล เหมาะในการทำการค้า อังกฤษได้บังคับเช่าจากราชวงศ์แมนจู
เพราะฉะนั้น เมื่อเป็นเขตเช่าแล้ว ก็น่าที่ผู้เช่าจะมีสิทธิห้ามใครก็ตามเข้ามาพ่นพ้านในที่ที่ตน
เช่าไว้ ที่นี้ถ้าเป็นสวนสาธารณะเป็นที่พักผ่อนของคนทั่วไป และผู้ที่เป็นเจ้าของสวน ก็คือเทศบาล
นครเชียงไต้ ก็เมื่อเจ้าของคือ เทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของชาวจีนแล้วทำไม
ชาวจีนจึงได้รังเกียจพวกเดียวกันเอง ขนาดทำบ้ายห้ามเข้าสวนสาธารณะ ดังนั้น การห้ามคนจีน
เข้าสวนสาธารณะนี้จึงเป็นการห้ามที่ไม่ชอบธรรมอย่างยิ่ง

สำหรับเหตุผลที่ต้องห้ามคนจีนและสุนัขเข้าสวนสาธารณะนั้น มีเหตุผลที่เหมาะสมอยู่เหมือน
กัน ที่ว่าเหมาะสมก็คือ เพราะคนจีนโดยทั่วไปนั้นมิมีนิสัยชอบดื่มน้ำลายลงพื้นโดยไม่เลือกที่ตรงไหนที่
คนจีนชุมนุมกันเยอะ ๆ บนพื้นดินจะมีแต่น้ำลายและเสมหะ ใครก็ตามที่เห็นสภาพนั้นแล้วย่อมจะ
เกิดอาการคลื่นไส้ สถานที่สวยงามก็กลายเป็นสถานที่ไม่มาคู่ เพราะน้ำลายและเสมหะ สำหรับ
สุนัขก็เช่นกัน เมื่อมันเข้าไปแล้ว ก็มักจะขี้อยู่ทั่วไป สวนสาธารณะถ้าเต็มไปด้วยขี้สุนัขและกลิ่น
เหม็นของขี้สุนัขแล้ว ก็คงเป็นสวนที่ไม่มารื่นรมย์นัก เมื่อสวนสาธารณะเต็มไปด้วยน้ำลายและ
ขี้สุนัข จะเป็นสถานที่สำหรับพักผ่อนได้อย่างไร เพราะเหตุนี้แหละชาวอังกฤษจึงผลักดันให้มีป้าย
ประกาศที่สร้างความรู้สึกโกรธแค้นให้กับชาวจีนทุกคนและเฉพาะอย่างยิ่งมาเช่ตุง

ปัญหาความเคียดแค้นทั้งสองประการนั้น ชาวจีนเกือบทุกคนพยายามคิดจะแก้ไขและก็
เริ่มแก้ไขด้วยการล้มราชวงศ์แมนจู แล้วปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย แต่เหตุการณ์บ้าน
เมืองก็ไม่เรียบร้อย คนจีนทำสงครามกลางเมืองกันตลอดมานับตั้งแต่ล้มราชวงศ์แมนจูลงแล้ว
และแม้จะปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ชาวนาซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ก็ไม่ได้รับ
การแก้ไข ความเคียดแค้นก็ยังมีเหมือนเดิม

เมาเซตุง ผู้ซึ่งมองปัญหานี้ได้ทะลุปรุโปร่ง ทั้งที่ตัวเองเป็นคนได้รับการศึกษาน้อย ไม่ได้จบปริญญาสูงๆ เหมือนคนอื่น เพราะเป็นคนยากจน เขามีความคิดว่าทางแก้ปัญหานี้มีทางเดียว คือ ใช้อำนาจรัฐทำการปฏิรูปที่ดินให้ประชาชนที่ยากจน และการที่จะใช้อำนาจรัฐมาทำการปฏิรูปที่ดินได้ จะต้องเป็นอำนาจรัฐที่มาจากพรรคคอมมิวนิสต์ จึงจะทำการปฏิรูปที่ดินได้ แต่ถ้าเป็นอำนาจรัฐที่มาจากการปกครองแบบประชาธิปไตย เหมือนชาวตะวันตกแล้ว อำนาจรัฐเช่นนั้นไม่สามารถที่จะทำการปฏิรูปที่ดินได้

ถามว่า เพราะเหตุใ้อำนาจรัฐที่มาจากการปกครองแบบพรรคคอมมิวนิสต์ จึงทำการปฏิรูปที่ดินได้ และทำไมอำนาจรัฐที่มาจากการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงทำการปฏิรูปที่ดินไม่ได้

ตอบว่า การที่อำนาจรัฐที่มาจากการปกครองแบบพรรคคอมมิวนิสต์ สามารถทำการปฏิรูปที่ดินได้ ก็เพราะว่า อำนาจรัฐที่มาจากการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์นั้นเป็นอำนาจที่ได้รับมาจากพรรคคอมมิวนิสต์ และพรรคคอมมิวนิสต์นั้นเป็นพรรคที่รวมตัวกันของคนยากจนทั่วไป เป็นการยึดอำนาจของชนชั้นประการหนึ่งตามเงื่อนไขตัวแปรของสังคม ซึ่งจะได้กล่าวในบทที่ 7 เมื่อคนจนรวมตัวกันเป็นพรรค และสามารถยึดอำนาจรัฐมาเป็นของพรรคตนได้ การดำเนินเพื่อแก้ปัญหามืองที่ย่อมจะประสบความสำเร็จ ตัวอย่างเช่น การจะแก้ปัญหารื่องคนจนไม่มีที่ดินทำกิน ปัญหาเรื่องนี้พรรคเห็นทางแก้แล้ว เพราะในพรรคมีแต่คนที่ไม่มีที่ทำกินเกือบทั้งหมด และแต่ละคนก็กระหายนกระหือ ที่จะยึดที่ดินของคนรวยมาแจกคนจนอยู่แล้ว เมื่อพรรคเสนอโครงการไปให้รัฐบาล รัฐบาลก็ต้องรีบดำเนินการไปคามมติพรรค คือ ยึดที่ดินของคนรวยมาแจกคนจนทำมาหากินวิธีนี้แหละ คือ ทางสำเร็จของการปฏิรูปที่ดินตามความคิดของเมาเซตุง

ส่วนคำถามที่ว่า ทำไมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย จึงไม่สามารถทำการปฏิรูปที่ดินได้ คำตอบก็คือ เพราะรัฐบาลที่มาจากระบอบประชาธิปไตยนั้น มาจากการเลือกตั้งของประชาชนทุกคนในประเทศ ระบบนี้มีแนวโน้มที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับคนที่มีเงินอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น เมื่อจะมีการเลือกตั้ง คนที่จะลงมาสมัครเป็นผู้แทนจะต้องมีเงินค้ำประกันตามจำนวนที่ทางการกำหนด เงินนี้จะคืนให้เมื่อได้รับเลือกเป็นผู้แทน หรือถ้าไม่ได้เป็นผู้แทน

แต่ได้รับคะแนนมากพอที่ทางการจะกำหนดให้คืนเงิน แต่เมื่อได้คะแนนน้อยทางการจะรับเงินเข้าคลัง นี่คือ ค่าขึ้นแรกที่ต้องใช้เงิน ต่อไปก็ต้องมีเงินหาเสียง ถ้าไม่มีเงินหาเสียง ก็พูดว่าไม่ได้รับการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้น เมื่อคุณแนวทางของการจะได้เป็นผู้แทนแล้ว ถึงแม้จะเปิดกว้างว่าใครก็ได้สามารถมาสมัครรับเลือกเป็นผู้แทนได้ทั้งหมดนั้น แต่คนจนคนไทยจะบังอาจมาสมัครเพราะจะเอาเงินที่โหดมาค้าประกัน จะเอาเงินที่โหดมาหาเสียง โดยประการนี้ คนที่มาสมัครเป็นผู้แทนก็คือคนรวย คนมีที่ดินนั่นเอง และเมื่อคนรวยได้เป็นผู้แทนแล้ว จะยอมอนุมัติให้รัฐบาล ซึ่งเป็นพวกคนรวยเหมือนกัน ทำการปฏิรูปที่ดินให้คนจนหรือ นี่คือ คำตอบที่ว่า ทำไมอำนาจรัฐที่มาจากการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่สามารถทำการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรได้

เมาเซตุงเห็นความจริงข้อนี้ จึงมั่นใจว่าการดำเนินการด้วยระบบพรรคคอมมิวนิสต์เท่านั้น ที่จะแก้ปัญหาได้ จึงได้รวมกันกับคนที่มีความคิดทางเดียวกัน จัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2455 และประสบความสำเร็จเมื่อปี พ.ศ. 2492 รวมเวลา 37 ปี เมาเซตุงจึงสามารถยึดอำนาจรัฐได้ ในระยะ 37 ปีนี้ เมาเซตุงต้องประสบความสำเร็จยากลำบากนานาประการซึ่งจะไม่กล่าวในที่นี้ แต่จะกล่าวเฉพาะเรื่องเมื่อเมาเซตุงได้อำนาจแล้ว ได้ดำเนินการแก้ปัญหาของประชาชนอย่างเป็นธรรมหรือไม่

จริงอยู่เมาเซตุงนั้น นิยมแนวคิดทางการเมืองของมาร์ค ซึ่งเป็นแนวคิดที่กำจัดชนชั้นในสังคมให้เหลือเฉพาะชนชั้นกรรมาชีพ ซึ่งรายละเอียดจะได้อธิบายในตอนที่ 7 ต่อไป

ตามที่กล่าวไว้แล้วว่า คนจนทั่วประเทศจีนถูกเอารัดเอาเปรียบและการที่ต่างชาติดูหมิ่นชาวจีน เป็นตัวที่สร้างเมาเซตุงให้เกิดขึ้นมา พูดให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ เพราะความเจ็บแค้นในเรื่องทั้งสองนั้น จึงทำให้เมาเซตุงหาหนทางแก้ไขเพื่อทำลายความเหลื่อมล้ำนั้นให้หมดไปจากสังคมจีน และเมื่อเมาเซตุงได้อำนาจแล้วก็ดำเนินการแก้ปัญหาความยากจนของคนจีนทันที คือ การปฏิรูปที่ดิน ความจริงการปฏิรูปที่ดิน เมาเซตุงในฐานะประธานพรรคคอมมิวนิสต์ได้ดำเนินการมาบ้างแล้ว ในขณะที่ตั้งกองทัพอประชาชนต่อสู้กับรัฐบาลก็กมบังคับ เมื่อเขตไหนที่พรรคคอมมิวนิสต์ควบคุมได้แล้ว ที่ดินในเขตนั้นจะถูกปฏิรูป คือ ถูกยึดมาให้คนยากจนทันที การทำเช่นนี้ทำ

ให้กองทัพของพรรคคอมมิวนิสต์เติบโตขึ้นเรื่อย ๆ เพราะคนจนมีมากกว่าคนรวย เมื่อคนจนใน
เขตยึดครองของคอมมิวนิสต์ได้รับแจกที่ดินทำกินแล้วก็มีจิตใจ และมองเห็นว่า เมมาเซตุงเป็น
คนทำเพื่อคนยากจนจริง ๆ คนจนทั่วไปจึงมาเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ทำการช่วยเหลือในการ
ทำสงครามชิงพื้นที่อย่างเต็มใจ โดยไม่มีเงินเดือน ในขณะที่ทหารของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งรบ
เพื่อเอาเงินเดือน ความเข้มแข็งจึงต่างกัน และผลสุดท้ายรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งก็พ่ายแพ้หนีไป
ตั้งหลักอยู่ที่เกาะไต้หวันจนถึงทุกวันนี้

เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ได้อำนาจปกครองเมืองจีนแล้ว ก็ทำการแก้ปัญหาเรื่องที่ดินทันที
วิธีทำก็คือ ใช้กองทัพแดงเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปที่ดิน ขณะเดียวกันปล่อยให้ประชาชนที่ยากจน
โดยเฉพาะที่ไม่เคยมีที่ดินเลย ลูกซื้อขึ้นฆ่าฟันเจ้าของที่ดินตายเป็นใบไม้ร่วง พวกเจ้าของที่ดิน
ไม่มีหนทางจะสู้ ก็จะต้องอย่างไร ในเมื่อกองทัพแดงถือปืนคอยคุ้มกันประชาชนอยู่ และที่ร้ายไป
กว่านั้น ประชาชนก็มากกว่าคนรวยหลายเท่าตัว โดยธรรมชาติสู้กันไม่ได้อยู่แล้ว

ถามว่าทำไมคนยากจนจึงฆ่าคนมีเงินได้ลงคอ ตอบว่าเพราะเจ้าของที่ดินเหล่านั้นสร้าง
ความเจ็บแค้นให้ชาวนาอย่างสาหัส ขอให้เรานึกถึงเจ้าของที่ดินในเมืองไทยก็แล้วกัน ว่าสร้าง
ความเจ็บแค้นให้คนจนอย่างไร อย่างเช่นว่า คนจนเช่าที่นาเพื่อทำนา บางที่ทำนาไม่ได้ผลเพราะ
ฝนไม่ตกตามฤดูกาล แต่ค่าเช่านาเจ้าของที่ดินเรียกเก็บเท่าเดิมไม่มียกเว้น จะไปนั่งอ้อนวอน
ว่า ทำนาไม่ได้ผลขออย่าเก็บเลย เจ้าของที่ดินไม่เคยกรุณาทั้ง ๆ ที่เห็นอยู่ว่าฝนไม่ตก แต่เพราะ
กลัวเสียผลประโยชน์ ถึงอย่างไรก็ต้องเก็บ ชาวนาก็ต้องขมขานไปหยิบยืมมาให้ และเจ้าของ
ที่ดินทำอย่างนี้ชั่วนาตาปี ไม่เคยยกเว้น ถามว่าเมื่อเป็นอย่างนี้แล้วจะไม่ให้คนยากจนมีความ
เจ็บแค้นได้อย่างไร อย่างว่าแต่เมืองจีนเลย แม้แต่เมืองไทยเองคนเช่าที่ดินที่ถูกรังแกอย่างนี้ก็
ฆ่าเจ้าของที่ดินมาแล้ว

ความแค้นดังกล่าวมานี้ ถูกบรรจุในหัวใจคนยากจน ปีแล้ว ปีเล่า และคนแล้วคนเล่า
เมื่อเมมาเซตุง ผู้ซึ่งก็เก็บความแค้นไว้ในใจของตนเหมือนกัน อันเนื่องมาจากตนเองก็เป็นคนจน
มาก่อน ดังนั้น เมื่อโอกาสมาถึงมันจึงระเบิดเต็มที่ ลักษณะของการระเบิดก็คือ ผู้เช่าที่ดินต่าง

รวมตัวกันฆ่าเจ้าของที่ดินอย่างสนุกมือ เมื่อเห็นเจ้าของที่ดินถูกฆ่าถูกทำร้าย ก็ตั้งใจให้เห็นคน
รวยได้รับความทุกข์ทรมาน ช่างฝ่ายท่านประธานเมาเซดุง ท่านก็คงมองดูเหตุการณ์ด้วยความ
สะใจ ที่คนเหล่านี้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเอาเปรียบประชาชนอย่างแสนสาหัส แล้วกรรมมันคนก็มารับ
เอาไปบ้าง เล่ากันว่าคนมีเงินถูกฆ่าตายครั้งนี้เป็นจำนวนล้านคน

เมื่อผ่านเหตุการณ์ครั้งนี้ไปแล้ว คงยังมีนายทุนเจ้าของที่ดินและผู้ที่เคยต่อต้านพรรค
คอมมิวนิสต์อยู่อีกมาก ดังนั้น เมื่อผ่านการปฏิรูปที่ดินแล้ว ท่านประธานเมาเซดุงจึงเปิดโอกาส
ให้ชาวนาผู้ยากจนเหล่านั้น ตั้งศาลพิจารณาทบทวนโทษเจ้าของที่ดิน และตัดสินลงโทษพวกต่อต้าน
คอมมิวนิสต์ ในการนี้ดูเหมือนพวกเจ้าของที่ดิน โดยพิจารณาโทษหนัก คือ ประหารชีวิตลูกเดียว
ส่วนพวกต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์ โดยวิธีการเขียนบทความโจมตีทางหนังสือพิมพ์ หรือแสดงออก
ถึงการไม่ชอบพรรคคอมมิวนิสต์นั้น ที่ต่อต้านเบา ๆ ก็ถูกตัดสินลงโทษจำคุกเป็นสิบ ๆ ปี ส่วนต่อต้าน
หนักก็โดนหนัก

ท่านนายกรัฐมนตรี จูเอินไหล ของจีน ได้ประกาศเมื่อปี พ.ศ. 2494 ว่า คดีต่อ
ต้านพรรคคอมมิวนิสต์ ที่นำขึ้นศาลประชาชนพิจารณา มีอยู่แปดแสนคดี ซึ่งจำเลยในคดีนี้ถูกตัดสิน
ประหารชีวิตหนึ่งแสนสามหมื่นห้าพันคน ส่วนที่เหลือจากนั้นก็ถูกตัดสินจำคุก¹

สรุปแล้วการที่เมาเซดุงจะสามารถพลิกแผ่นดินจีนสำเร็จ ต้องใช้ชีวิตคนเข้าแลกเป็น
จำนวนหลายล้านคน ถ้ามองว่า การที่เมาเซดุงใช้กำลังทำลายรัฐบาลเพื่อตัวจะได้เป็นรัฐบาลก๊ก
และการที่เมาเซดุงเมื่อได้เป็นรัฐบาลแล้ว ทำการฆ่าเจ้าของที่ดินและคนต้านพรรคคอมมิวนิสต์
ก๊กี้ ทั้งหมดนี้เป็นการกระทำที่ชอบธรรมหรือไม่

ในประเด็นคำถามแรกที่ว่า การที่เมาเซดุงใช้อาวุธช่วงชิงอำนาจจากรัฐบาลเก่ามา
ได้จะเป็นเรื่องชอบธรรมหรือไม่นั้น คงตอบได้สองแนวทาง คือ แนวทางแรก ถ้ายึดคำสั่งสอน
ของพระพุทธเจ้าเป็นหลักและยึดกฎหมายเป็นหลักแล้วก็ต้องตอบว่ามีค เพราะทำลายชีวิตคนและ

¹ ประชา หุนวิทน์, เมาเซดุง, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2518), หน้า 158.

สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนทุกหย่อมหญ้า สำหรับในส่วนของกฎหมายก็ต้องผิดเพราะเป็นกฎหมายล้างรัฐบาลด้วยอาวุธ แต่ในแนวทางที่สอง ถ้ายึดความเป็นไปในธรรมชาติโลกแล้ว ก็คงต้องยอมรับว่าการกระทำของเมาเซตุงนั้น ถูกใจคนส่วนใหญ่ของประเทศ เพราะฉะนั้น เมื่อถูกใจคนส่วนใหญ่ของประเทศแล้ว คงจะไม่ต้องพูดถึงว่าผิดหรือถูก ชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรมเพราะถ้าว่าไม่ชอบธรรม ใครก็ทำอะไรไม่ได้เพราะประชาชนเป็นจำนวนร้อยล้านเขาต้องการอย่างนั้น คือ เขาต้องการทำลายรัฐบาลที่ช่วยเหลือพวกเขาไม่ได้ เวลาพวกเขาทะเลาะกับเจ้าของที่ดิน ทางรัฐบาลเข้ากับเจ้าของที่ดินทุกครั้ง เมื่อเป็นอย่างนี้ก็เท่ากับว่ารัฐบาลทั้งคนจน ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศเสียแค่โอบอ้อมคนส่วนน้อย คือ คนมีเงินแล้วอย่างนี้รัฐบาลนั้นจะอยู่ได้อย่างไร

ยิ่งกว่านั้น ถ้าพิจารณาอีกด้านหนึ่งกลับจะเห็นว่า การที่ประธานเมาเซตุง ทำนุทำการยืดอกอำนาจของรัฐบาลเพื่อประโยชน์ของคนส่วนมาก ก็คงจะเป็นเรื่องเหมาะสมโดยประการทั้งปวง เพราะว่าในขณะที่รัฐบาลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนนั้น มีแต่การสนับสนุนส่งเสริมคนมีเงินคนมีที่ดินให้ร่ำรวยยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันคนยากจนที่มีจำนวนมหาศาลรัฐบาลกลับไม่สนใจเท่าที่ควร ในประเด็นนี้จะเปรียบเทียบให้เข้าใจง่าย ก็คงเป็นไปในทำนองที่ว่า คนมีเงินพยายามเพื่อเพิ่มความรวยของตนให้มากขึ้น รัฐบาลพรรคก็กมิตั้ง ก็ช่วยส่งเสริม แต่ที่คนจนส่วนใหญ่ของประเทศ พยายามเพื่อหากินกันตาย รัฐบาลพรรคก็กมิตั้ง กลับเฉยเมยหรือบางทีถ้าความพยายามของคนจนที่พยายามเพื่อหากินกันตายนั้นไปขัดขวางทางเดินของคนมีเงินเข้า รัฐบาลพรรคก็กมิตั้งกลับช่วยคนรวยเสียอีกแล้วอย่างนี้ เมื่อเมาเซตุงอาสาเข้ามาปลดปล่อยคนส่วนมากของประเทศให้มีความสุข ให้พอมือกินขึ้นมาบ้างเช่นนี้ ฐานที่ว่าการกระทำของเมาเซตุงจะเข้าในหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่า เมื่อเห็นประโยชน์ส่วนใหญ่แล้วจะสละประโยชน์ส่วนน้อยเสียเพื่อยึดเอาประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ไว้

คำว่าประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ถ้าจะพูดถึงประเทศจีนก็ต้องหมายถึงคนยากจนที่ต้องเช่าที่ดินคนอื่นทำมาหากิน คนเหล่านี้มีเป็นจำนวนมากมายมหาศาลในแผ่นดินจีน คนเหล่านี้ต้องอดมือกินมือ แคมต้องเห็นตเห็น้อย เพราะต้องหาค่าเช่าที่ดินมาให้แก่เจ้าของชนิดที่ขาดไม่ได้

แม้ผลผลิตจะไม่ได้ก็ต้องถือว่าเช่าที่ดินเหมือนกัน ดังนั้น ค่าเช่าจึงต้องไม่มีการยกเว้น คำว่า ประโยชน์ส่วนน้อยก็คือคนจีนที่ถือครองที่ดินสมัยก่อนการปฏิวัติ มีจำนวนไม่กี่คน แต่ละคนนั้น ถือครองที่ดินคนละพันไร่ หมื่นไร่ บางคนอาจจะมียี่สิบไร่ เมื่อคนจำนวนน้อยถือครองที่ดินไว้ทั้งหมดเช่นนี้ คนจนจึงไม่มีที่ดินเป็นของตัวเองเลย ดังนั้น การที่เมกาเซตุงเข้ามาดำเนินการ ยึดที่ดินจากคนจำนวนน้อยนี้ นั่นแล้วก็ให้คนจนนำไปแบ่งกันทำมาหากิน ก็เท่ากับว่าผลประโยชน์ ของคนส่วนน้อย เพื่อยกประโยชน์ให้กับคนส่วนใหญ่ของประเทศ ดังนั้น การกระทำของเมกาเซตุง ที่พยายามทำลายรัฐบาลเก่าเพื่อทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม จึงน่าจะเป็นความเหมาะสมตามที่ กล่าวมาแล้ว

นี่มาถึงปัญหาที่ว่า เมื่อประธานเมกาเซตุงได้อำนาจรัฐแล้ว ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน โดยการฆ่าเจ้าของที่ดินและฆ่าคนต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์นั้น จะเป็นการชอบธรรมหรือไม่ ปัญหานี้ต้องตอบสองข้อคือ การปฏิรูปที่ดิน และการฆ่าเจ้าของที่ดิน การยึดที่ดินของคนที่มีที่ดินสันหลัง มาแบ่งให้ประชาชนนั้น โดยหลักการแล้วต้องถือว่าดี ถูกต้อง และเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนส่วนใหญ่ แต่มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า การยึดที่ดิน ยึดเข้ามาทั้งหมดแล้วปล่อยให้ คนที่เคยมีที่ดินมาก่อน กลับกลายเป็นคนไร้ที่ดินหรือไม่ ถ้าเป็นการยึดเข้ามาหมดแล้วปล่อยให้ พวกเขา กลับกลายเป็นคนไร้ที่ทำกิน ก็ต้องถือเป็นความผิดในหน้าที่ของผู้ปกครอง เพราะในหลัก ธรรมสำหรับผู้ปกครองที่บัญญัติไว้ในพุทธศาสนานั้นมีอยู่ข้อหนึ่งว่า ผู้ปกครองบ้านเมืองจะต้องไม่ เบียดเบียนประชาชนในปกครองของตนให้ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ว่า ด้วยราชธรรม

มีหลักการอะไรบ้างที่จะมายืนยันว่า การที่รัฐยึดที่ดินของประชาชนไปแบ่งให้คนอื่น โดยเฉพาะในรายที่ได้ที่ดินมาโดยซื้อสัจจสุจริต เป็นการกระทำที่ถูกต้อง คำตอบข้อนี้มีว่า ถ้า เป็นความต้องการของมหาชนแล้วรัฐบาลทำการยึดที่ดินเหล่านั้น ตามเสียงเรียกร้องของมหาชน อันนี้ก็หลักการที่ยืนยันได้ว่าการยึดที่ดินของประชาชนมาแบ่งกันเป็นการถูกต้อง เพราะเมื่อ มหาชนต้องการอย่างนั้น รัฐบาลก็ต้องออกกฎหมายให้เป็นไปตามนั้น แม้คนทั้งหลายจะได้ที่ดิน มาด้วยความสุจริตก็ตาม

นอกจากนั้น ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่อาจนำมาสนับสนุนหลักการยึดที่ดินของรัฐบาลคอมมิวนิสต์
จีนได้อีกหลายข้อ เช่นว่า เมื่อพิจารณาด้วยสายตาที่เป็นธรรมแล้ว การที่คนหนึ่ง ๆ ถือครองที่ดิน
เป็นหมื่นไร่ แล้วปล่อยให้ประชาชนอีกประมาณพันคนไม่มีที่ทำกิน ต้องมาเช่าที่ของคนคนเดียววัน
ไม่เป็นธรรมต่อคนพันคนนั้นเลย และยิ่งกว่านั้น เจ้าของที่ดินชาวจีนเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะมีนิสัย
เห็นแก่ตัวไม่เคยมีความสงสารผู้เช่าที่ของตนในกรณีที่ทำผลผลิตไม่ได้ แต่ไม่มีการลดหย่อนค่าเช่า
ให้เลย โดยหลักการนี้จะเป็นการสมควรหรือที่รัฐจะปล่อยให้คนหนึ่งมั่งมีศรีสุขและข่มเหงคนยากไร้
ได้ตามความปรารถนา แล้วปล่อยให้อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากทุกข์ยากและถูกเอาเปรียบ
เปรียบ ถ้าเป็นดังว่ามานี้ก็จัดว่าเป็นการปกครองที่ไม่ยุติธรรมแล้ว และอีกประการหนึ่ง ถ้าจะ
ปล่อยให้คนเหล่านี้บริจาคมหรือขายให้รัฐและรัฐนำมาแจกอีกต่อหนึ่ง คงจะไม่มีทางสำเร็จได้เหมือน
ระบอบประชาธิปไตยที่ทำกันอยู่ทุกวันนี้ ทั้งหมดที่กล่าวมา จึงยืนยันได้ว่าการยึดที่ดินของคอมมิวนิสต์
เหลือเพื่อมาแจกประชาชนเป็นการทำที่ถูกต้องแล้วตามแนวคิดของเมา เซตุง

นี่ก็มาถึงปัญหาว่าการที่เมาเซตุงเมื่อมีอำนาจปกครองแล้ว ปล่อยให้ประชาชนส่วน
ใหญ่ฆ่าฟันเจ้าของที่ดิน และรัฐบาลของเมาเซตุงเองก็ทำการปรีกษาโทษเจ้าของที่ดิน และคนที่
เคยต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นการกระทำที่ชอบธรรมหรือไม่ คำตอบในปัญหานี้ ตอบได้เสีย
ว่าไม่ชอบธรรม เรียกได้ว่าเป็นรัฐบาลทรราช เพราะอะไร เพราะว่าใครก็ตาม เมื่อขึ้นมาเป็น
ผู้ปกครองบ้านเมืองแล้วจะต้องดูแลความเป็นอยู่ของประชาชน ถ้าประชาชนมีเรื่องเดือดร้อน
รัฐบาลจะต้องรับช่วยเหลือ เมื่อหน้าที่ของผู้ปกครองเป็นเช่นนี้ การที่เมาเซตุงในฐานะผู้ปกครอง
บ้านเมือง แต่หาเรื่องฆ่าประชาชนเพราะเพียงเขามีที่ดินมาก หรือเป็นคนรวยนับเป็นการใช้
อำนาจที่ไม่ชอบธรรมอย่างยิ่ง ดูเหมือนว่าพฤติกรรมของเมาเซตุงนั้นมุ่งจะทำการแก้แค้นคนเหล่านี้
มากกว่า ในฐานะที่ว่าคนเหล่านี้ สมัยที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงการปกครองมีความเป็นอยู่อย่างทรูหราบ
มือกสิษฐ์เหนือคนอื่น ๆ ทำให้คนยากจนมองเห็นแล้วเกิดความริษยา และเกิดความแค้นในใจว่า
ทำไมพวกเขาจึงมีความเป็นอยู่อย่างทรูหราบได้ แดมชอบดูถูกคนยากจนอีกด้วย แล้วทำไมพวก
เราจึงต้องอยู่อย่างเจียมเนื้อเจียมตัวอย่างนี้ คนยากจนเหล่านี้พอได้มีอำนาจก็ระบายความแค้น
ออกมาทันที ด้วยการทำลายล้างคนมีเงิน คนชั้นสูง และเจ้าของที่ดิน

แม้แต่ช่องเคื่องค์สุดท้าย ซึ่งได้เป็นช่องเต้โดยไม่รู้เนื้อรู้ตัว เมาเซตุงก็จับมาเข้าค่ายฝึกอบรมให้ทำงานอย่างสามัญชน เช่น ล้างส้วม ชักห้องน้ำ เป็นต้น โดยเมาเซตุงอ้างว่าเป็นคนสบายมาจนเคยตัว ต้องทำงานหนักเสียบ้าง และดูเหมือนว่าเมาเซตุงจะแอบคิดในใจว่า "พวกมึงสบายมามากแล้ว ต่อไปพวกมึงหัดลำบากเสียบ้าง จะได้รู้จักว่าความทุกข์ยากที่พวกกูเคยลำบากนั้น มันเป็นอย่างไร สำหรับพวกกูเคยทุกข์ทรมานมามากแล้ว ต่อไปนี้กูขอสบายบ้าง กูจะได้รู้ว่าความสบายมันเป็นอย่างไร" นี่คือ หลักฐานที่คาดว่าเมาเซตุงอาจทำการเช่นล่าประชาชนชั้นสูงด้วยความแค้นในระบบชนชั้นที่ตนเคยได้รับการดูถูกเหยียดหยามจากคนชั้นสูงเหล่านั้นมาก่อน

บางทีเมาเซตุง อาจจะอ้างว่าทำไปตามทฤษฎีของมาร์ค เพราะในแนวคิดของมาร์ค นั้น เสนอแนะให้กำจัดชนชั้นอันเนื่องมาจากมาร์คคิดว่าตราบไตที่ยังมีชนชั้นอยู่ ความสงบสุขย่อมจะไม่มี อันเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างชนชั้น แต่ถึงแม้เมาเซตุงจะปฏิบัติไปตามแนวปรัชญาของมาร์คก็ตาม ก็หาได้ทำให้การกระทำของเขาถูกต้องไม่ เพราะความจริงแนวความคิดเรื่องกำจัดชนชั้นของมาร์คั้น เมื่อเรายึดสามัญสำนึกและจริยธรรมเป็นหลักแล้ว ก็ถือได้ว่า ทฤษฎีกำจัดชนชั้นของลัทธิคอมมิวนิสต์ เป็นเรื่องไร้คุณธรรม ถึงจะมีใครยอมรับมากมายขนาดไหน นั้นเป็นเพียงการยอมรับเพราะผลประโยชน์เท่านั้น แต่โดยคุณธรรมแล้ว ย่อมไม่มีอะไรที่จะยอมรับได้เลยและยิ่งในฐานะผู้ปกครองด้วยแล้ว การเช่นล่าประชาชนซึ่งเปรียบเสมือนลูกของตน ย่อมผิดหลักการของผู้ปกครองโดยสิ้นเชิง ดังนั้น จึงขอสรุปว่าการที่เมาเซตุงทำการปฏิรูปที่ดิน โดยการเช่นล่าเจ้าของที่ดิน เป็นเรื่องไม่ชอบธรรมโดยประการทั้งปวง

การกระทำที่ถูกต้องในเรื่องนี้ เมาเซตุงนำปฏิบัติในลักษณะที่ว่า เมื่อได้อำนาจรัฐแล้ว ก็ทำการปฏิรูปที่ดินโดยยึดที่ดินของคนเหล่านั้นมาแบ่งให้คนยากจนชนิดไม่ต้องมีการซื้อขาย และกำหนดให้ประชาชนแต่ละคนมีที่ดินเท่าที่ควรจะมีเพื่อเลี้ยงครอบครัว ตลอดจนเจ้าของที่ดินเหล่านั้นก็ต้องให้สิทธิเช่ามีที่ดินทำกินเลี้ยงครอบครัวของเขาด้วย ไม่ใช่ยึดที่ดินเขามาทั้งหมดแล้วฆ่าเสียหรือปล่อยให้เป็นคนยากจนเหมือนที่ตัวเคยเป็น ซึ่งเป็นเรื่องผิดจริยธรรม เมื่อได้ปฏิบัติดังกล่าวมา ก็เชื่อมั่นว่าเมืองจันทองจะแก้ปัญหาได้ทุกปัญหา ไม่เหมือนทุกวันนี้แม้เมาเซตุงจะแก้ปัญหาปากท้องประชาชนได้ แต่ก็มีปัญหาอื่นเข้ามาอีก ซึ่งทุกวันนี้ชาวจีนก็เรียกร้องหาอยู่ทุกลมหายใจ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ในขณะที่เมาเซตุงดำเนินการเพื่อช่วงชิงอำนาจจากรัฐบาล
ก็กมิตั้งนั้น เมาเซตุงได้ประกาศนโยบายกับประชาชนว่า เมื่อได้อำนาจแล้วจะยึดที่ดินของคน
มั่งมีมาแจกจ่าย มิเพียงประกาศในเชิงทฤษฎีเท่านั้น แต่ได้ปฏิบัติด้วย กล่าวคือ เมื่อเมาเซตุง
ยึดได้เมืองไหนก็ยึดที่ดินจากคนมั่งมีมาแจกจ่ายให้แก่คนยากจนทันที คนยากจนในเขตปลดปล่อย
เมื่อเห็นผลงานของเมาเซตุงเช่นนั้นก็มีใจศรัทธาอย่างสิ้นเหลือ ชาวคูดงามความดีของเมาเซตุง
ก็กระจายออกไปจากปากสู่ปาก แล้วก็รีบไปหว่านเงินว่า เมาเซตุงจะทำการยึดที่ดินของเจ้า
ของที่ดินมามอบให้กับคนยากจน และมีเพียงให้ที่ดินเท่านั้น ยังมีพูดกันต่อไปอีกว่าคนยากจนจะ
ได้มีโอกาสสร้างแก่พวกคนมีเงินเล่นเหมือนเมื่อก่อนที่คนมีเงินเคยถูกและรังแกคนจนมาก่อนนั้น

เมื่อข่าวนี้ออกไป คนจนที่มีคอนประเทศก็หันมาเข้าร่วมกับเมาเซตุงทุกคน ยกเว้น
พวกคนมั่งมีและขุนศึกข้างฝ่ายกมิตั้งเท่านั้นที่ทำการต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์ ตามว่าทำไม
คนจนเหล่านี้จึงหันมาร่วมมือกับเมาเซตุง ตอบได้ว่า เพราะได้ประโยชน์สองประการ คือ ได้
ที่ดินทำกิน และได้มีโอกาสทำการแก้แค้น เจ้าของที่ดินที่เคยเอาโรคเอาเปรียบคนยากจนมาก่อน
เพราะผลประโยชน์สองประการนี้จึงทำให้คนจนส่วนใหญ่มาร่วมมือกับเมาเซตุง

อย่างไรก็ตาม เมื่อเมาเซตุงได้อำนาจเบ็ดเสร็จแล้ว การปฏิรูปที่ดินแต่เดิมที่บอก
ว่าจะให้คนจน ก็เปลี่ยนไปเป็นระบบนารวม คือ ให้แต่ละคน แต่ละครอบครัว ไปทำการเพาะ
ปลูกในที่ดินที่เป็นของรัฐ เมื่อได้ผลผลิตแล้ว ก็ตกเป็นของรัฐ ส่วนคนทำการผลิตก็ได้รับผล-
ประโยชน์แบบค่าจ้าง เมื่อเป็นอย่างนี้ ความตั้งใจที่ได้หวังว่าจะได้ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ก็พังทลาย
แต่ก็ไม่กล้าแสดงออก เพราะแต่ละคนมีความนิยมท่านประธานเมาเซตุงมาตลอด ถึงจะเสีย
ความรู้สึกลงบ้างในเรื่องนี้ก็อดทน และนอกจากนั้น การดำเนินการของท่านประธานเมา แม้จะ
ไม่ให้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน แต่ก็มีที่ทำกินทุกคน เรียกว่าทุกคนไม่อดอยากเหมือนก่อน เพราะความดี
ข้อนี้จึงทำให้ทุกคนพอทนได้ตลอดมา

แต่ต่อมาการปกครองของประธานเมาเซตุงก็เข้มงวดยิ่งขึ้น ไม่มีอิสระเสรีภาพ จะ
เดินทางไปไหนก็ต้องขออนุญาต ไม่มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น คนไหนพูดวิจารณ์การ
ปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ก็ถูกตำรวจลับจับไปลงโทษ ทุกสิ่งทุกอย่างในประเทศจีนเป็นไป

ความระบียบของรัฐบาล แม้แต่การนุ่งห่มก็อนุญาติให้นุ่งห่มอย่างเดียวกัน ไม่มีใครที่จะมีอภิสิทธิ์ที่จะแต่งให้สวยหรู เพื่ออวดคนอื่นว่าฉันเป็นคนมั่งมี ทุกคนเสมอกันในความเป็นอยู่และในปัจจุบันที่ใช้เลี้ยงชีวิต สรุปลแล้ว คนจีนทุกคนต้องยอมเสียเสรีภาพทุกอย่างเพื่อแลกกับการมีที่ดินทำกิน โดยที่สุกแม่จะเป็นที่ดินของนารวม คือ ของรัฐก็ยังดีกว่าไม่มีที่ทำการเลย

แต่ต่อมาประชาชนคงจะทนไม่ไหวที่ต้องมีชีวิตรอยู่อย่างไร้เสรีภาพ มีชีวิตอยู่เหมือนทาส แม้ต่อมาเมื่อประธานเมาเซตุงตายแล้ว พรรคคอมมิวนิสต์จีน ได้ผ่อนคลาให้ประชาชนทำการผลิตเป็นของตัวเองได้บ้าง แต่ก็ยังไม่ถูกใจของประชาชน เพราะประชาชนต้องการเสรีภาพ ไม่ต้องการอยู่อย่างทาสทาสและทาสทาส ถ้าจะถามทำไมเป็นเช่นนั้น ก็คงต้องตอบว่า เป็นสามัญสำนึกของมนุษย์ทั่วไป แม้จะมีกินแต่ถ้าไม่มีอิสระเสรีภาพ ก็จะไม่พอใจจะอยู่ในสภาพอย่างนั้น และเมื่อพยายามเก็บกดความไม่พอใจมานานจนทนไม่ไหวแล้วก็จะ เบียดขึ้นมา เมื่อปี พ.ศ. 2532

การระเบิดของประชาชนชาวจีนนั้นสืบเนื่องมาจากสถานการณ์ทางยุโรปตะวันออก ซึ่งเคยปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ ประชาชนได้ลุกฮือขึ้น เพื่อบีบบังคับให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตย แล้วประเทศเหล่านั้นก็เปลี่ยนจากระบบการปกครองคอมมิวนิสต์ไปเป็นประชาธิปไตย จนหมดแม้ประเทศรัสเซียเอง ก็มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเหมือนประเทศปกครองด้วยระบบประชาธิปไตยทั่วไป ประชาชนจีนเห็นเหตุการณ์ดังกล่าวแล้ว จึงพากันชุมนุมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยขึ้นมาบ้าง โดยหวังว่าผู้มีอำนาจในประเทศของตนจะยอมให้มีการเลือกตั้งเหมือนประเทศคอมมิวนิสต์อื่นๆ แต่ที่ไหนได้ รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์กลับเอาลูกปืนให้แทน เมื่อเป็นเช่นนี้ ความหวังของประชาชนก็พังทลายลงเป็นอันว่าประชาชนชาวจีนต้องมีชีวิตอยู่อย่างถูกกดขี่ทางเสรีภาพกันอีกต่อไป

ดูเหมือนว่า เวนกรรมของชาวจีนจะต้องอยู่ในวงจรอย่างนี้ตลอดเวลา มีความสงบสุขไม่เท่าไรก็มีสงคราม แล้วก็สงบสุขแล้วก็มีสงคราม แม้ในยามสงบสุขก็มีความสุขเฉพาะคนมั่งมีเท่านั้น ส่วนคนยากจนซึ่งมีอยู่ก่อนประเทศ ก็ต้องทุกข์ทรมานเหมือนเดิม เมื่อประชาชนเมาเซตุงอาสาพลิกแผ่นดินให้ทุกคนมีกินเท่ากัน มีชีวิตเหมือนกัน แต่พวกเขาที่ต้องสละเสรีภาพของตนเพื่อแลกกับความมีกินดังกล่าวมาแล้ว

นี่คือแนวทางแก้ปัญหาทางการเมืองและการปกครองของประชาชนจีน สมัยปัจจุบันซึ่ง
มา เขตุงได้ยึดแนวความคิดทางปรัชญาของคางจื๊อมาเป็นแบบฉบับในการแก้ปัญหาแนวทางแก้
ปัญหานั้น บางแนวทางก็แก้ปัญหาให้ประชาชนได้ แต่บางแนวก็แก้ไม่ได้แลกลับสร้างปัญหาอื่นให้
ประชาชนกลับต้องหาทางแก้กันต่อไปอีกไม่รู้จักจบจักสิ้น

2.3 ธรรมะกับการแก้ปัญหาการเมืองการปกครองของจีนยุคโบราณ

แผ่นดินจีน เป็นจุดหนึ่งที่ทำให้ความสงบสุขได้ยากตามที่กล่าวมาแล้ว มีแต่การรบราฆ่าฟัน
กันอยู่ตลอดเวลา สมัยโบราณที่จีนปกครองกันเป็นแคว้นเล็กแคว้นน้อย ประชาชนก็เดือดร้อนเพราะ
เจ้าครองแคว้นแต่ละแคว้นทะเลาะกัน แย่งดินแดนกัน แคว้นใหญ่ข่มเหงแคว้นเล็ก เหตุการณ์
เป็นอย่างนี้หลายร้อยปี ต่อมาเมื่อจีนซื่อซ่งเต้แห่งแคว้นฉี ได้มองเห็นว่า การที่มีรัฐต่าง ๆ ปกครอง
โดยไม่ขึ้นต่อกันย่อมจะเป็นสาเหตุให้วิวาทกันและทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนตลอดเวลา
การที่จะให้บ้านเมืองสงบสุขได้ ก็ต้องรวบรวมแคว้นต่าง ๆ มาอยู่ในอำนาจแห่งเดียวกัน แล้ว
จีนซื่อซ่งเต้ก็ดำเนินการรวบรวมแคว้นต่าง ๆ ได้เป็นผลสำเร็จ แต่กว่าจะสำเร็จได้ต้องใช้ชีวิต
และความเดือดร้อนของประชาชนเป็นล้าน ๆ คน

เมื่อประเทศจีนทั้งประเทศเป็นเอกภาพภายใต้การนำของจีนซื่อซ่งเต้แล้ว แทนที่จะ
สงบสุข เหมือนที่จีนซื่อซ่งเต้หวัง ความทุกข์เดือดร้อนของประชาชนก็ยังมีเหมือนเดิม แม้จะไม่ใช่
เดือดร้อนเพราะสงคราม แต่ก็เดือดร้อนเพราะถูกเกณฑ์แรงงานไปสร้างกำแพงเมืองจีน ความ
ประสงค์ของจีนซื่อซ่งเต้คราวนี้ สร้างความทุกข์ทรมานให้แก่ประชาชนทั้งแผ่นดิน แม้จนกระทั่ง
ทุกวันนี้ แม้แผ่นดินจีนจะสร้างเอกภาพของประเทศได้อีกภายใต้การปกครองของลัทธิคอมมิวนิสต์
แต่ดูเหมือนประชาชนจะมีความรู้สึกที่ถูกกักกันเสรีภาพ ต้องมีชีวิตอยู่อย่างหวาดกลัว เราจะ
เห็นเรื่องนี้ได้ตอนที่นักศึกษาและประชาชนรวมตัวกันเรียกร้องการปกครองระบอบประชาธิปไตย
เมื่อไม่นานมานี้ จนรัฐบาลคอมมิวนิสต์จีน ต้องกำราบด้วยการยิงปืนเข้าใส่ประชาชนที่มาเรียกร้อง
เสรีภาพตายเป็นใบไม้ร่วง

เมื่อสรุปแล้วจะเห็นว่า ชนชาวจีนนั้นต้องทุกข์ทรมานอยู่เป็นประจำเพราะเหตุสอง

ประการ คือ ผู้มีอำนาจแย่งอำนาจกัน และ ทรรราชปกครองด้วยการกดขี่ข่มเหง ความทุกข์ทรมาน
อย่างนี้เมื่ออยู่เป็นประจำ จนบีบบังคับให้นักคิดต่าง ๆ ของจีนพยายามสร้างคุณธรรมขึ้นมาให้ผู้ปกครอง
บ้านเมืองปฏิบัติ ทั้งนี้ ด้วยหวังว่า เมื่อผู้ปกครองบ้านเมืองมีคุณธรรมแล้ว ประชาชนจะได้ไม่พบ
กับความเดือดร้อนที่เกิดจากการแย่งอำนาจกัน และจากทรรราชปกครองบ้านเมือง

ความเด่นชัดของปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนทั้งสอง เรื่องนั้น ชาวจีน
ค้นหาทางแก้ปัญหาลดเวลา และทางแก้ปัญหาดังกล่าวของนักปรัชญาการปกครองของจีน ก็คือ
คุณธรรม แต่คุณธรรมสำหรับนักปกครองที่ชาวจีนคิดขึ้นนั้น มิได้เป็นระบบเหมือนที่พระพุทธเจ้าทรง
บัญญัติ ความต่างกันของหลักธรรมสำหรับนักปกครองที่พระพุทธเจ้าบัญญัติกับหลักธรรมสำหรับนัก
ปกครองที่ชาวจีนคิดขึ้นนั้นก็คือ พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติหลักธรรมสำหรับนักปกครองคราวเดียวครบ
ชุด แต่นักปราชญ์ของจีน คิดหลักธรรมสำหรับนักปกครองตามประสบการณ์ที่ได้ และค่อยเป็นค่อยไป

ในเอกสารโบราณที่พอเชื่อถือได้ของชาวจีน ได้ระบุคุณธรรมของนักปกครองไว้ 3
ประการคือ ความเฉลียวฉลาด ความต่อมคน และความซื่อสัตย์¹ และคุณธรรมของนักปกครอง
ทั้งสามนี้ นักปรัชญาการปกครองของจีนมิได้คิดขึ้นมาเอง แต่ได้เห็นตัวอย่างสองแต่ที่ทรงมีลักษณะ
อย่างนั้นแล้วทรงปกครองบ้านเมืองได้อย่างสงบสุข นักปราชญ์ในยุคนั้นจึงเชื่อว่าคุณธรรม 3 ประการ
คือ ความเฉลียวฉลาด ความซื่อสัตย์ และการต่อมคนนั้น จะต้องเป็นหลักธรรมของนักปกครอง
ที่ดีแน่ ๆ

ก็ช่องต้องก็เป็นตัวอย่างให้นักปราชญ์ได้เห็นคุณธรรมของการปกครองนั้น นอกจาก
จะทรงมีคุณธรรมทั้งสามดังกล่าวมาแล้ว ยังมีความพิเศษที่นำทั้งอีกประการหนึ่ง คือ การคัดเลือก
ผู้ที่จะมาปกครองบ้านเมือง เพราะพระองค์มิได้เลือกราชโอรสของพระองค์ให้ครองราชย์ แต่
กลับทรงเลือกคนที่ไม่ค่อยจะมีชาติตระกูล แต่เป็นคนมีความดีจนปรากฏแก่สายตาของคนทั่วไป มา
เป็นผู้ปกครองบ้านเมืองแทนพระองค์ ลักษณะของพฤติกรรมแบบนี้ คงจะจัดเป็นคุณธรรมข้อความ

¹จางง์ หองประเสริฐ. บ่อเกิดคือประเพณีจีน. (กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2510),
หน้า 19, 20.

ชื่อเสียงเพราะว่าทรงชื่อเสียงต่อประชาชน ในประเด็นที่ว่าถ้าจะให้ราชโอรสของพระองค์ครองราชย์แล้วประชาชนคงจะเดือดร้อนเป็นแน่ เพราะทรงเห็นว่าราชโอรสของพระองค์มีนิสัยโหดเหี้ยมโหดร้ายไม่สมควรที่จะมาปกครองประชาชน ในทางตรงกันข้าม ถ้าพระองค์ไม่ชื่อต่อประชาชนแล้วพระองค์ก็ต้องยกราชสมบัติให้ราชโอรสของพระองค์ตามประสาชาวโลกที่ต้องเห็นแก่คนในครอบครัวของตน และผลจากการที่พระองค์ปฏิบัติกรเลือกผู้ปกครองดังกล่าวมานั้น จึงได้กลายเป็นประเพณีการเลือกผู้ปกครองโดยไม่ยกราชโอรสขึ้นครองราชย์ เป็นประเพณีในสมัยต่อมา

เพื่อเป็นการยกย่องชองแต่ผู้มีความชื่อเสียงต่อประชาชน โดยมีให้เห็นแก่พระราชโอรสของพระองค์ จึงขนานประวัติของพระองค์มาเล่าพอสังเขปดังต่อไปนี้

ก่อนพุทธศักราช 1712 ปี พระเจ้าเต้เหงยว ปกครองบ้านเมือง มีราชธานีอยู่ ณ เมืองเพ่งเอียง พระองค์มีพระราชโอรสทั้งหมด 10 พระองค์ พระราชธิดา 2 องค์ กาลต่อมาได้เกิดอุทกภัยฝนตกหนักน้ำท่วมบ้านเมือง หิ้งน้ำทะเลก็หนุนไรรุนาเสียหายประชาชนได้รับความเดือดร้อนอย่างหนัก

ฝ่ายพระเจ้าเต้เหงยว เมื่อได้เห็นความเดือดร้อนของประชาชน ก็เกิดความสงสาร จึงทรงปรารภกับอำมาตย์ผู้ใหญ่ว่า ชะรอยบุญบารมีของเรามีน้อย ไม่พอแก่การปกป้องประชาชนที่พึ่งบารมีให้อยู่เย็นเป็นสุขได้ ลูกของเราแต่ละคนก็เบาความคิด มีนิสัยมูทะลุมากไปด้วยโทษ ถ้าให้ปกครองบ้านเมือง โฉนเลยจะทำให้บ้านเมืองรุ่มเย็นเป็นสุขได้ น่าจะทำให้พลเมืองเดือดร้อนเสียมากกว่า ถ้ากระไรจำต้องแสวงหาคนมีปัญญา มีความสามารถมาปกครองบ้านเมืองต่อไป เมื่อตรัสดังนี้แล้ว จึงทรงมีพระราชโองการให้อำมาตย์ผู้ใหญ่แสวงหาคนดีมีความสามารถพอที่จะเป็นที่พึ่งของอาณาประชาราษฎร์ได้มาปกครองบ้านเมือง

ฝ่ายจึงตั้งอำมาตย์ผู้ใหญ่ ได้ทราบเรื่องราวของมาตพคนหนึ่งนามว่าไต้สู่น เป็นลูกของกู่เช่า มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ยิ่งนัก ต่อมาเมื่อแม่ตายบิดาได้หญิงอื่นมาเป็นภรรยา แม่แม่เลี้ยง

ปรีดา ศรีชลาลัย. ยี่สิบสี่เท่า. (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์เป็นอนุสรณ์งานศพ ร้อยศรีทอม ศรียามนท์, 2513), หน้า 1 - 17.

ของไต้ส่นจะมีความจงเกลียดจงชังไต้ส่น แต่ไต้ส่นก็มีไต้ตือสา ยังมีความเคารพพ่อแม่เหมือนเดิม
ข้ายังเป็นคนว่านอนสอนง่าย พ่อแม่ใช้ให้ทำอะไรก็ไปทำมิได้มีการเกียจงดอนแต่ประการใด

ต่อมาเมื่อคราวน้ำท่วมใหญ่ กู๋เข้าใช้ให้ไต้ส่นไปทำนาที่เชิงเขาและชัว เพราะไม่มี
ที่จะทำกินแล้ว ไต้ส่นก็ไปทำนาตามคำสั่งของบิดา ไต้ส่นนอกจากจะเป็นคนกตัญญูและว่านอนสอน
ง่ายแล้ว ยังเป็นคนมีความคิด มีความสามารถจะเห็นได้ในเรื่องไต้ส่นไปทำนา เขาได้นำช้าง
มาเลี้ยงเพื่อช่วยในการไถนา และเลี้ยงนกเขี่ยกวัวช่วยในการหว่านพืช คนทั้งหลายได้เห็น
เหตุการณ์ประหลาดเช่นนั้น ก็เกิดความนิยมนับถือไต้ส่น แล้วก็พากันมาอยู่ที่เขาและชัว เพื่อทำนา
กับไต้ส่น ไต้ส่นก็แบ่งที่ให้หักกลางดางพง แล้วทำไร่ไถนา ช้าวกล้าก็อุคตสมบุญ ไต้ส่นก็นำข้าว
ไปให้บิดามารดาอยู่เป็นประจำ เมื่อว่างจากทำไร่ไถนา ก็พากันไปจับปลาที่บึงล้วยเจ๊กและบึง
ด้วยขามริมฝั่งแม่น้ำ ความอุคตสมบุญก็เพิ่มขึ้น คนจำนวนมากก็อพยพมาอยู่กับไต้ส่นไม่ขาดสาย
ไต้ส่นก็จัดแจงที่ทำนาให้และช่วยกันสร้างที่พักให้เป็นกลุ่มเป็นก้อน เป็นระเบียบเรียบร้อย เพราะ
เหตุไต้ส่นเป็นคนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ ยอมรับฟังคำชี้แจงของผู้มีความรู้ ทั้งเป็นคนมีความกตัญญู
จึงแนะนำคนทั้งหลายให้มีความกตัญญู หมั่นปรนนิบัติพ่อแม่ของตน ๆ มีความเยื่อใยรักใคร่ญาติ
พี่น้อง รักมิตรสหาย เมตตาปราณีต่อคนทั่วไปทั้งชายและหญิง คนทั้งหลายก็เชื่อฟังไต้ส่นเป็นอันดี
ความสงบร่มเย็นก็เกิดขึ้นในชุมชนเขาและชัว กิตติศัพท์ของไต้ส่นก็ระบือไปแดนไกล คนทั้งหลาย
เป็นจำนวนมาก เมื่อได้ยินกิตติศัพท์ก็พากันอพยพมาอยู่ที่เขาและชัวเป็นทวีคูณ จนเป็นหมู่บ้านใหญ่
อุ้นหนาผาตั้งไปด้วยหมู่คน หมู่คนในชุมชนเขาและชัวจึงพร้อมใจกันยกย่องไต้ส่นให้เป็นหัวหน้าดูแล
แขวงนั้นสืบมา

จึงได้กราบทูลเรื่องราวของไต้ส่นให้พระเจ้าเต้เหิงยวทรงทราบ ทรงพิจารณาเห็น
ว่าคนผู้นี้จะสามารถครองแผ่นดินได้ จึงพระราชทานพระราชธิดาของพระองค์ทั้งสองให้ไปเป็น
ภรรยาของไต้ส่นเพื่อจะได้ทดสอบความสามารถของไต้ส่น ช่างฝ่ายไต้ส่นก็จำใจรับพระราชธิดา
ทั้งสองไว้เพราะเกรงพระราชอาญา เมื่อได้พระราชธิดามาเป็นภรรยาแล้วไต้ส่นก็แนะนำให้
ภรรยาทั้งสองช่วยกันปรนนิบัติพ่อแม่ของไต้ส่นเหมือนสะใภ้ทั่วไป พระราชธิดาทั้งสองก็ปฏิบัติตาม
ถ้อยคำของสามี ปฏิบัติงานทุกอย่างในบ้านด้วยความเต็มใจ และงานก็เรียบร้อยตลอดมา

ความได้ทราบไปถึงพระเจ้าเต้เหงยิวว่า ไต๋สุ่นเป็นคนดีจริง ๆ จัดการงานได้เรียบร้อย ทั้งภรรยา ซึ่งเป็นพระราชธิดาก็ยอมอยู่ในโอวาท ทรงศัพพะหทัยนักจึงโปรดให้นำพระราชโอรส เก้าองค์ที่ประสูติจากพระสนมไปมอบให้อยู่ในปกครองของไต๋สุ่นเพื่อให้ไต๋สุ่นฝึกหัด ไต๋สุ่นก็รับ พระราชโอรสทั้งเก้าองค์นั้นด้วยความเคารพ แล้วก็ใช้ให้พระราชโอรสทั้งเก้าองค์นั้นทำงานทั่วไปทั้งหนักและเบา และอบรมให้รู้จักขนบธรรมเนียมอันดีงาม พระราชโอรสทั้งเก้าองค์ก็เชื่อฟัง ถ้อยคำของไต๋สุ่นอย่างดีตลอดมา

ครั้นพระเจ้าเต้เหงยิวทรงทราบว่า ไต๋สุ่นปกครองพระราชธิดาและพระราชโอรสทั้งสิบเอ็ดพระองค์ให้อยู่เย็นเป็นสุข ทุกคนเชื่อฟังคำของไต๋สุ่นเป็นอย่างดีทรงแนพระหทัยว่า ไต๋สุ่น จะปกครองบ้านเมืองให้อยู่เย็นเป็นสุขได้ดังพระหทัยประสงค์ จึงรับสั่งให้สร้างเมืองขึ้นที่ริมแม่น้ำ อูยสุยชื่อว่า เมืองอิวทงอ แล้วโปรดให้ไต๋สุ่น ซึ่งเป็นพระราชบุตรเขยไปครองเมืองนั้น

เมื่อไต๋สุ่นได้เป็นเจ้าเมืองแล้ว ก็รับพ่อแม่และน้อง ๆ ซึ่งเกิดกับแม่เลี้ยงมาอยู่พร้อม หน้ากัน แม้จะมีตำแหน่งเป็นเจ้าเมือง แต่ไต๋สุ่นหาได้หุงเพื่อไปตามฐานะตำแหน่งไม่ คงเอาใจใส่ปรนนิบัติบิดามารดาเหมือนเดิม ทั้งมีความเคารพนับถือถ้อยคำของบิดามารดามีได้เสื่อมคลาย แต่แม้ไต๋สุ่นจะมีความเคารพยำเกรงบิดาและมารดาเลี้ยงก็จริง แต่บิดาและมารดาเลี้ยงพร้อมน้องต่างมารดาก็ยังมีความคิดริษยา พยายามจะฆ่าไต๋สุ่นให้ตาย เพื่อตนเองจะได้ครองเมือง แต่ไต๋สุ่นก็พยายามเอาความดีเข้ามาแก้ไขสถานการณ์ จนมารดาเลี้ยงหมดความริษยา ฝ่ายพ่อก็หมดความงมงายเพราะการพูดของภรรยา สำหรับน้องต่างมารดาก็ให้ความเคารพนับถือ

พระเจ้าเต้เหงยิว ตั้งแต่มอบเมืองให้ปกครองแล้ว ก็คอยฟังข่าวอยู่ต่อมาได้ทราบว่ ไต๋สุ่นเอาความกตัญญูที่ปลดเปลื้องความริษยาของมารดาเลี้ยงและความงมงายของบิดา จนนิสัยของบิดามารดาเลี้ยงและน้องต่างมารดา มีความสมัครสมานรักใคร่กัน จึงทรงรับสั่งให้อำมาตย์ผู้ใหญ่ไปตามตัวไต๋สุ่นมาเฝ้า เพื่อจะแต่งตั้งให้เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ไต๋สุ่นในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดินได้นำความร่มเย็นเป็นสุขมาให้ประชาชนอย่างทั่วถึง และต่อมาเมื่อพระเจ้าเต้เหงยิวสวรรคตแล้ว ไต๋สุ่นได้รับการสถาปนาเป็นฮ่องเต้ปกครองบ้านเมืองแทนพระเจ้าเต้เหงยิวสืบต่อมา

นี่คือตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า พระเจ้าแผ่นดินที่ทรงห่วงใยประชาชนนั้น มิได้ทรงเห็นแก่พระฤทธิวิงศ์ของพระองค์ กลับมอบราชสมบัติให้แก่ผู้ที่พระองค์พิจารณาแล้วเห็นว่า จะนำความสุขร่วมเย็นมาให้กับประชาชนได้มากกว่า การที่ให้พระราชโอรสปกครอง

ขงจื้อประทับใจในคุณธรรมของพระเจ้าเต้เหิงยิว และได้สืบทอดเป็นอย่างมาก เมื่อท่านจะพูดถึงนักปกครอง ท่านจะยกเอาคุณธรรมของบุคคลทั้งสองนั้นมาเป็นตัวอย่าง แล้วท่านก็ถือเอาว่า ความเฉลียวฉลาด ความต่อมตน และความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นคุณธรรมประจำตัวของพระเจ้าเต้เหิงยิว และพระเจ้าได้สืบทอดนั้นเป็นคุณธรรมของนักปกครอง เพราะอะไรขงจื้อจึงไปยึดเอาคุณธรรมของกษัตริย์ทั้งสองนั้นมาตั้งเป็นคุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมือง ตอบว่า เพราะกษัตริย์ทั้งสองซึ่งมีคุณธรรมดังกล่าวมาแล้วนั้น ปกครองบ้านเมืองได้สงบสุข ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข ปราศจากสงคราม ดังนั้น จึงเท่ากับขงจื้อค้นพบว่า คุณธรรมความเฉลียวฉลาด ความต่อมตน และความซื่อสัตย์ ของกษัตริย์ทั้งสองนั้นแหละ คือ คุณธรรมของนักปกครอง นี่คือวิธีการแสวงหาคุณธรรมสำหรับนักปกครองของนักปราชญ์จีน ที่ว่าค่อยเป็นค่อยไป

บางครั้งเราจะพบว่านักปราชญ์ของจีน เช่น ขงจื้อ เป็นต้น ได้วางหลักธรรมของนักปกครองไว้อย่างกว้างๆ ไม่เจาะลึกลงไปในแนวปฏิบัติ การวางหลักการไว้อย่างนี้ย่อมไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ เพราะไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร หรือจะปฏิบัติอย่างไร เหมือนกับคำพูดของคนทั่วไปที่ว่า เมื่อป่วยแล้วก็ต้องกินยา เมื่อถามเจาะลึกลงไปว่า คนปวดท้องต้องกินยาอะไร คนที่พูดว่าป่วยแล้วต้องกินยา ก็ตอบไม่ได้ว่า ปวดท้องต้องกินยาอะไร หลักธรรมของขงจื้อในลักษณะดังกล่าวมานี้มีอยู่หลายประโยค เช่น ที่ขงจื้อกล่าวไว้ว่า "ถ้าหากผู้ปกครองเองเป็นผู้ตั้งอยู่ในธรรม คนทั้งหมดก็จะตั้งอยู่ในธรรมโดยมิต้องบังคับเลย แต่ถ้าผู้ปกครองไม่ตั้งอยู่ในธรรมแล้ว แม้จะออกคำสั่งเท่าไร ประชาชนทั้งหลายก็คงจะไม่เชื่อฟัง"

ที่ว่าหลักการนี้กว้างเกินไป ยากที่จะปฏิบัติก็เพราะว่า ธรรมนั้นกว้างขวางไม่ทราบว่าจะต้องปฏิบัติธรรมด้านไหน เมื่อไม่ทราบว่าปฏิบัติธรรมด้านไหน จึงเป็นการยากของนักปกครองซึ่งไม่มีความชำนาญในเรื่องการปฏิบัติธรรม และแถมไม่รู้ด้วยว่าธรรมของนักปกครองมี

¹จางง์ พงพระเสวีรุ. บ่อเกิดสติปัญญา. (กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2510), หน้า 68.

อะไรบ้าง การที่พูดออกมาอย่างนี้ก็เพราะยึดคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นหลัก กล่าวคือ ในพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติหลักธรรมสำหรับนักปกครองไว้แบบเจาะลึก สามารถนำไปปฏิบัติได้เลย เป็นต้นว่า ผู้ปกครองจะต้องให้ทาน จะต้องมศีลห้า การบัญญัติไว้ชัดเจนอย่างนี้ ทำให้รู้ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เมื่อนักปกครองต้องการประพฤติธรรม ก็ให้ทาน และรักษาศีลห้า เป็นต้น ก็จะได้ชื่อว่าผู้ปกครองตั้งอยู่ในธรรม ซึ่งในเรื่องนี้จะได้กล่าวอย่างละเอียดในบทความที่ว่าด้วยปัญหาการเมืองและการปกครองของอินเดีย

แต่ใช้ว่าคำสอนของขงจื้อจะมีลักษณะดังกล่าวมานั้นทั้งหมด คำสอนเกี่ยวกับการปกครองของขงจื้อ บางอย่างก็ระบุในเรื่องการปฏิบัติไว้เหมือนกัน เช่น คำกล่าวของขงจื้อที่ว่า "จงใช้กฎหมายนำประชาชน และทำให้กฎหมายเป็นที่เกรงขามแก่ประชาชนโดยอาศัยการลงโทษเกิดแล้วประชาชนจะเกรงกลัวคุกคามตัวเอง แต่ถ้าประชาชนยังไม่มีความรู้สึกละอายใจ จงใช้คุณความดีนำประชาชน และจงอาศัยกฎแห่งความประพฤติที่สั่งามควบคุมประชาชนเกิด แล้วประชาชนจะมีความรู้สึกละอายใจ และยิ่งไปกว่านั้นก็คือจะกลายเป็นคนดีต่อไป"

ข้อความที่ระบุถึงแนวทางปฏิบัติได้ของนักปกครอง ในคำกล่าวของขงจื้อ ที่กล่าวมาแล้วข้างบนนั้น "อยู่ตรงข้อความที่ว่า ทำกฎหมายให้เป็นที่ยเกรงขามของประชาชน โดยการลงโทษตามกฎหมาย" นักปกครองบางคนอาจจะยังไม่ทราบก็ได้ว่า การที่จะทำให้บ้านเมืองสงบนั้น จะต้องให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย และการที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายนั้นขั้นแรกประชาชนต้องเห็นความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายก่อน ก็เมื่อผู้ปกครองบางคนไม่รู้ข้อมูลดังกล่าวแล้ว ก็มักจะไม่ทำกฎหมายให้เป็นกฎหมาย กล่าวคือ ถ้าเป็นประชาชนธรรมดาทำผิดกฎหมายก็พยายามนำตัวมาลงโทษ แต่ถ้าเป็นพวกพ้องหรือคนมีอำนาจก็มักจะไม่กล้านำตัวมาลงโทษ ลักษณะดังกล่าวนี้ถือปฏิบัติไปในสังคมของชาวจีนในสมัยอดีต และแม้ในประเทศอื่นก็มีเหมือน ๆ กัน โดยเฉพาะจีนเท่านั้น

แต่ข้อมูลดังกล่าวมานี้ ขงจื้อทราบและสังคมจีนต่อมาก็ทราบ จึงพยายามเน้นเรื่องความยุติธรรม ทำกฎหมายให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ เราจะเห็นหลักฐานเรื่องนี้ได้ในเรื่องการสร้าง

เรื่องเดิม, หน้า ๑๑.

วรรณกรรมเรื่อง เปาบุ้นจิ้น ในเรื่องเปาบุ้นจิ้น มีทางพิจารณาได้สองแนวทาง คือ ถ้าเป็นเรื่องจริงก็แสดงว่าฮ่องเต้ในราชวงศ์โจว ต้องการจะมีผู้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยไม่เห็นแก่หน้าใคร จึงบวงสรวงฟ้าดินเพื่อขอให้ส่งผู้ทรงความยุติธรรมมาเกิด ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนทุกคนยำเกรงกฎหมาย ที่กล่าวมานี้ เป็นการกล่าวตามประวัติที่ว่าไว้ในเรื่องเปาบุ้นจิ้นนั่นเอง

ทางพิจารณาอีกแนวทาง ถ้าเป็นเรื่องไม่จริง คือ เป็นเพียงเรื่องที่คนคิดเขียนขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของคนทั่วไปที่อยากเห็นคนชั่วถูกลงโทษ ซึ่งแม้ว่าจะเป็นเรื่องไม่จริงก็แสดงให้เห็นว่า ผลงานเรื่องนี้เกิดขึ้นเพราะความพยายามที่จะทำกฎหมายให้เป็นกฎหมายนั่นเอง

การทำกฎหมายให้เป็นที่ยอมรับของมหาชนตามคำสอนของขงจื้อ ตรงกับทศพิธราชธรรมข้อที่ 6 คือ การมีศปะ การมีศปะในทศพิธราชธรรมนี้ ท่านหมายถึงพระมหากษัตริย์ทำตัวพระองค์เองให้เป็นที่ยอมรับของคนชั่วที่จะทำผิดกฎหมาย ซึ่งจะได้อธิบายอย่างละเอียดในบทที่ว่าด้วยปัญหาการเมืองการปกครองของอินเดีย

บางคนแปลคำว่า ศปะ ในทศพิธราชธรรมนี้ว่า ความเพียร การแปลอย่างนี้ดูท่าจะผิดเพราะความจริง ศปะ แปลว่า ความร่าร้อน ซึ่งท่านหมายถึงเอาการทำกิเลสให้ร่าร้อน แต่เมื่อมาใช้เป็นคุณธรรมของพระราชา ผู้ปกครองบ้านเมืองจะต้องแปลว่า ศปะ คือ คุณธรรมทำคนชั่วให้ร่าร้อน โดยความหมายที่เข้าใจง่าย ก็คือ พระเดชานุภาพนั่นเอง

ที่ได้กล่าวถึงทศพิธราชธรรมขึ้นมา ก็เพื่อยกมาเปรียบเทียบว่า ชาวจีนได้สร้างคุณธรรมของนักปกครองบ้านเมืองไว้ เหมือนกับพระพุทธเจ้าเหมือนกัน คือ สร้างคุณธรรมข้อนี้ ตรงกับทศพิธราชธรรมของพระพุทธเจ้าข้อนี้เป็นต้น

ถ้าได้อ่านประวัติศาสตร์ของจีน เราจะพบว่า สังคมจีนเต็มไปด้วยความรุนแรงเช่นเมื่อจะแก้แค้น ก็แก้แค้นอย่างโหดเหี้ยม โดยไม่มีความปรานีต่อกันเลย ทั้งนี้ ดูเหมือนชาวจีนจะมีสำนึกตรงกันว่า การแก้แค้นเป็นเรื่องชอบธรรม แม้ชาวจีนสมัยก่อนจะเป็นชาวพุทธ แต่คำสอนเรื่องการไม่จองเวร ดูเหมือนจะละเลยกันหมด ดังเราจะเห็นคำเป็นสุภาษิต สะท้อนความสำนึกของสังคมจีนได้ ในคำว่า "บุญคุณต้องทดแทน ความแค้นต้องชำระ"

เพราะมีสำนึกดังกล่าว สังคมจีนจึงหาความสงบยาก เพื่อเป็นการแก้แค้น บางที่แม่ทัพ
ก็ฆ่าประชาชนเสียทั้งเมือง หรือบางทีมีความคับแค้นมาก ๆ ทำอะไรไม่ได้ก็เอาศีรษะชนเสาศาย
เสีย หรือบางทีก็กักลินคาย ซึ่งก็เป็นเรื่องน่าหวาดเสียวยิ่งนัก เพราะความรุนแรงดังกล่าวมานี้
แหละจึงทำให้สังคมของชนจีนเต็มไปด้วยการรบราฆ่าฟันกัน หวังเลือกตั้งน้ำคานองแผ่นดิน เมื่อ
เป็นอย่างนี้ ความหาสุกของปวงชนจะมีได้อย่างไร ชงจื้อคงมองเห็นความเดือดร้อนของชาวจีน
เป็นอย่างนี้จึงได้กล่าวว่า "การปกครองที่ดี ผู้อยู่ไกลต้องมีความสุข และผู้อยู่ใกล้ก็รู้สึกสนอกสนิมใจ"

จริงอยู่จุดหมายของการปกครอง ก็คือ ทำให้ประชาชนมีความสุข แต่การปกครองที่
จะทำให้ประชาชนมีความสุขนั้น จะต้องประกอบด้วยคุณธรรมหลายข้อ แต่เมื่อจะเปรียบเทียบ
ของชงจื้อข้อนี้ว่าตรงกับคุณธรรมในราชธรรมข้อไหน ก็คงจะเปรียบได้กับข้อว่าวิหิงสา ความ
ไม่เบียดเบียน เมื่อไม่เบียดเบียนก็มีความสุข สมความมุ่งหมายของการปกครอง

จริงอยู่การปกครองที่ดีนั้น ก็คือ การปกครองที่ทำให้ประชาชนมีความสุข แต่การ
ที่ผู้ปกครองจะดำเนินการให้ถึงจุดนั้น มิใช่ทำได้ง่าย ๆ ต้องมีวิธีการเพื่อดำเนินการปกครองให้
ถึงจุดนั้น ก็วิธีการที่จะดำเนินการให้ถึงจุดดังกล่าวมานั้น ชงจื้อแนะนำ จะต้องมียี่สิบห้าประการ
ปกครอง 3 ประการคือ อาหารต้องเพียงพอ กองทัพต้องแข็งแกร่ง และประชาชนมีความไว้วางใจ

สูตรทั้งสามประการของชงจื้อนี้ ดูเหมือนจะเป็นสูตรที่ได้จากประสบการณ์ขณะเมื่อเกิด
สงคราม กล่าวคือ เมื่อเกิดสงครามแล้ว ปัญหาแรกที่ต้องคิดก็คือ เสบียงอาหาร ซึ่งทั้งฝ่าย
รุกและฝ่ายตั้งรับ จะต้องเตรียมไว้เป็นอันดับแรก ถ้าขาดอาหารเสียแล้วก็หมดกำลังใจ คือ ถ้า
เป็นฝ่ายรุก เมื่อหมดอาหารก็ต้องถอยกลับ ตีเมืองเขาไม่สำเร็จ แต่ถ้าเป็นฝ่ายตั้งรับ เมื่อ
ขาดอาหารก็ต้องแพ้ ในขณะที่เดียวกัน เมื่อมีอาหารพร้อมแล้ว ถ้ากองทัพไม่พอ หรือไม่เข้มแข็ง
ก็ต้องแพ้เหมือนกัน ดังนั้น ผู้ปกครองบ้านเมืองเมื่อหวังจะปกครองบ้านเมืองนาน ๆ ก็ต้องตระ
เตรียมอาหารและกองทัพให้เพียงพอ ส่วนความไว้วางใจของประชาชนนั้น มีความจำเป็นทั้ง
ยามสงบและยามสงคราม เพราะไม่ว่าเวลาไหน ถ้าประชาชนไม่ไว้วางใจผู้ปกครองเสียแล้ว ผู้
ปกครองก็จะอยู่ไม่ได้เพราะประชาชนจะไม่ให้ความร่วมมือ

สิ่งที่น่าสังเกตสำหรับเรื่องประชาชนไม่ไว้วางใจผู้ปกครองนั้น น่าจะมาจากการที่

ผู้ปกครองหรือฮ่องเต้ ไม่สนใจประชาชนก่อน ลักษณะที่ผู้ปกครองไม่สนใจประชาชนมีหลายรูปแบบ แต่เมื่อสรุปแล้วจะมีลักษณะอยู่อย่างเดียวกันคือ ไม่ดูแลสุขทุกข์ของราษฎร หน้าที่ไต่ที่ผู้ปกครองต้องทำเพื่อความสุขของประชาชน ก็ไม่ทำงบประมาณใดที่ต้องจ่าย เพื่อความสงบสุขของประชาชน ก็ไม่ยอมจ่าย กลับนำไปบำเรอตัวเองเสีย เมื่อผู้ปกครองเป็นอย่างนี้ ประชาชนก็หมดศรัทธา เมื่อประชาชนหมดศรัทธา ก็ไม่สนใจผู้ปกครอง เมื่อไม่สนใจกันแล้ว ก็ต่างคนต่างอยู่ เมื่อประชาชนไม่สนใจผู้ปกครองขึ้นมา นั้นหมายถึงว่าจุดสิ้นสุดของผู้ปกครอง เราจะเห็นได้ในเรื่องความล่มจมของราชวงศ์ซิง ราชวงศ์สุดท้ายของจีน ซึ่งก็ถึงความล่มจมเพราะประชาชนไม่ศรัทธา เมื่อไม่ศรัทธาแล้วอยู่เฉยๆ ก็ยังดี แต่สังคมจีนไม่เป็นอย่างนั้น ศรัทธาไม่มีต่างหาก ยิ่งแถมจะยกกองทัพมาจับฮ่องเต้ฆ่าเสีย ถ้าไม่ลาออกจากราชบัลลังก์ ผลสุดท้ายฮ่องเต้องค์สุดท้ายของจีนจำเป็นต้องลาออกจากราชบัลลังก์ให้ประชาชนเข้าปกครองกันเอง นี่คือ ความสำคัญและความจำเป็นของความไว้วางใจของประชาชน ที่มีต่อผู้ปกครองบ้านเมือง ตามที่ขงจื้อกล่าวไว้

มีคนถามขงจื้อว่า ความจำเป็นทั้งสามอย่างนั้น อะไรมีความจำเป็นจริง ๆ ที่ทิ้งไม่ได้ ขงจื้อตอบว่า ความเชื่อถือ เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับผู้ปกครอง เมื่อเรามองดูความเป็นไปของแต่ละประเทศ เราจะพบความจริงในข้อนี้ไม่เฉพาะประเทศจีนเท่านั้น ที่เมื่อประชาชนไม่ไว้วางใจแล้วราชวงศ์นั้นก็ล่ม ทุกประเทศที่ราชวงศ์ต้องล่มสลายไปเป็นเพราะประชาชนไม่ศรัทธาทั้งนั้น เช่น ราชวงศ์โรมานอฟของรัสเซีย โกวเซอร์แห่งเยอรมัน และพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 แห่งฝรั่งเศส เป็นต้น พระมหากษัตริย์เหล่านี้ล้วนแต่ล่มสลายไปเพราะประชาชนไม่ศรัทธา ทั้งนั้น นี่คือความจริงตามที่ขงจื้อกล่าวไว้ คุณธรรมข้อนี้ของขงจื้อคงจะเทียบได้กับคุณธรรมที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้สำหรับผู้ปกครองในหมวดราชสังคหวัตถุข้อที่ว่า ประพฤติพระองค์ให้เป็นเสมือนแม่วางคลั่งใจประชาชน ซึ่งจะได้อีกต่อไปในบทที่ว่าด้วยราชสงเคราะห์

ในสังคมจีน สมัยขงจื้อ คงจะปรากฏถึงความไม่ปฏิบัติต่อหน้าที่ของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมกันอย่างแพร่หลาย การไม่ปฏิบัติในหน้าที่ของคนในยุคนั้น ก็คงไม่ต่างไปจากสมัยนี้ คือ ผู้ปกครองมีความลำเอียง เกรงครัดต่อกฎหมาย เฉพาะคนที่เป็นคนชั้นต่ำ แต่ปล่อยให้คนชั้นสูงหรือพวกพ้องอยู่เหนือกฎหมาย ผลจากการนี้ ทำให้คนทั่วไปได้รับความเดือดร้อน และคงมิใช่ชนชั้นปกครอง

เท่านั้นแม้แต่พ่อแม่กับลูก ก็ไม่ปฏิบัติหน้าที่ต่อกัน คือ พ่อแม่ก็ไม่อบรมลูก เมื่อพ่อแม่ไม่อบรมลูก ลูกก็เป็นคนไม่ดี เมื่อเป็นคนไม่ดี ก็ทำความเดือดร้อนให้คนทั่วไป นี่ก็เป็นทางหนึ่ง ที่ทำให้ประชาชนเดือดร้อน ดังนั้น เมื่อมีผู้ถามขงจื้อว่า การปกครองควรทำอย่างไร ขงจื้อตอบว่า "ขอให้เจ้าชายเป็นเจ้าชาย เสนาบดีเป็นเสนาบดี พ่อเป็นพ่อ และลูกเป็นลูก"

นักปรัชญาหรือนักคิดที่มีคนยอมรับนับถือ นั้น เวลาพูดอะไร มักจะพูดเป็นคำคมให้คนคิดประการหนึ่ง ก็เพื่อให้คนฟังทั้งในคำคมของตน และอีกประการหนึ่งก็เพื่อให้คนสนใจต่อคำคมนั้น แล้วจะได้พากันขบคิด ความจริงคำว่าขอให้เจ้าชายเป็นเจ้าชาย เสนาบดีเป็นเสนาบดี และพ่อเป็นพ่อ ลูกเป็นลูก โดยแนวปฏิบัติก็คือ ความซื่อตรง มีความจริงใจต่อบุคคลทุกฝ่ายที่ตนเกี่ยวข้องด้วยนั่นเอง เพราะมีความจริงอยู่ว่า เมื่อแต่ละคนทำหน้าที่ของตนแล้ว ความสำเร็จของการทำงาน ก็ย่อมจะสำเร็จเสมอ จากการวิเคราะห์ดังนี้จึงสรุปได้ว่า คำกล่าวของขงจื้อข้อนี้ คงจะตรงกันกับราชธรรมของพระพุทธเจ้าชื่อว่าอชวะความซื่อตรง หรืออาจจะเข้ากับข้อความ อวิโรชนะ ความหนักแน่นในธรรมของผู้ปกครองก็น่าจะได้

ความไว้วางใจที่ประชาชนมอบให้ผู้ปกครองบ้านเมืองนั้น บางครั้งก็ทำให้ผู้ปกครองบ้านเมืองหลงใหลไปได้ต่าง ๆ และดูเหมือนจะเป็นกันอยู่ทั่วโลก กล่าวคือ เมื่อได้มีอำนาจ เพราะประชาชนมอบความไว้วางใจให้แล้ว ก็มักเข้าใจไปว่า ความยิ่งใหญ่ผู้ฟ้าเป็นผู้มอบให้ คำว่าฟ้าในภาษาจีนหมายถึงสวรรค์ สวรรค์ หมายถึง เทวดา โดยความหมายก็คือ ตำแหน่งฮ่องเต้ นั้น ชาวจีนสมัยโบราณถือว่าเป็นโอรสเทพที่เทพส่งมาปกครองมนุษย์ จากความเชื่อดังกล่าวนี้และผสมกับเมื่อฮ่องเต้แต่ละองค์ปกครองประชาชนโดยธรรม จึงทำให้ประชาชนมอบความไว้วางใจให้ เมื่อแต่ละฝ่ายได้ประโยชน์ด้วยกัน คือ ประชาชนได้ประโยชน์ ตรงที่ฮ่องเต้ดูแลความสุขทุกข์ให้เมื่อได้รับความเดือดร้อนนอคอยาก ส่วนฮ่องเต้เมื่อประชาชนยกย่อง มอบให้เป็นผู้มีอำนาจ ก็เรียกว่าได้ประโยชน์จากประชาชนแล้ว ความสันติสุขก็ย่อมจะเกิดขึ้นทั้งผู้ปกครองและประชาชน

¹ เรื่องเดิม, หน้า 70.

แต่บางสมัยที่ผู้ปกครองบ้านเมืองมักมีใจว่า ตัวเองเป็นโอรสสวรรค์ ถูกสวรรค์ส่งมาเกิดเพื่อปกครองมนุษย์ ก็ถือสิทธิ์ว่าประชาชนจะต้องยอมตนฝ่ายเดียว คนมีความต้องการอะไรก็ต้องได้โดยไม่ว่ากันว่าผิดหรือถูก เพราะถือว่าคนเป็นโอรสสวรรค์ เมื่อฮ่องเต้ปฏิบัติพระองค์อย่างนั้นานเข้า ประชาชนก็จะหมดความไว้วางใจ ตรงนี้เราจะมองเห็นว่าฮ่องเต้ขาดฐานสำคัญ คือ ศีลธรรมเสียแล้ว ประชาชนจึงหมดความไว้วางใจ แม้จะยังมีความเชื่อว่าฮ่องเต้ฮ่องคนั้น เป็นโอรสสวรรค์อยู่ แต่เมื่อขาดศีลธรรมเสียแล้ว ประชาชนก็หาได้ยอมรับว่าเป็นโอรสสวรรค์ต่อไปอีกไม่ แล้วก็ช่วยกันทำลายลงเสีย

ในประวัติศาสตร์ของจีน มีอยู่หลายสมัยที่ประชาชนขับไล่ฮ่องเต้ ออกจากราชสมบัติ เพราะไม่มีความเป็นธรรมในการปกครอง แม้มติทางฝ่ายฮ่องเต้ ผู้ไม่มีคุณธรรมจะอ้างว่าพระองค์เป็นโอรสสวรรค์ ใครจะทำลายมิได้ แต่ฝ่ายผู้ทำลายก็จะอ้างสวรรค์เหมือนกัน โดยกล่าวว่า¹ "ฟ้าได้ทรงเลือกและทรงมีบัญชาให้คนบางหมู่ เป็นผู้ปกครองชนเผ่าต่างๆ ของโลก และทายาทของพวกเขา ก็อาจใช้อำนาจที่ห้ามอบให้ติดต่อกันได้ ทรายที่พวกเขาปฏิบัติหน้าที่ทางด้านศาสนา และทางด้านการปกครอง ด้วยความเมตตา กรุณา ด้วยปัญญา และด้วยความยุติธรรมอยู่ แต่ถ้าคุณธรรมของครอบครัวหรือตระกูลที่ปกครองบ้านเมืองเสื่อมลง ถ้าชนชั้นปกครองไม่สนใจเทพยดาทั้งหลาย และละทิ้งวิถีทางที่ชอบธรรม ซึ่งเดิมเป็นนิมิตหมายแสดงว่าเขาเป็นผู้มีคุณค่า ควรแก่คำสั่งที่จะปกครองบ้านเมืองละก็ ฟ้าก็จะเพิกเฉยต่อพวกเขาเสีย และเลือกสกุลใหม่ขึ้นมาปกครองโลกตามที่ฟ้ากำหนด"

คำกล่าวที่ยกมานั้น เป็นคำพูดของกลุ่มชนที่ต้องการกำจัด ราชวงศ์ที่ปกครองบ้านเมืองอย่างไร้คุณธรรม เพื่อกลุ่มตนจะได้ปกครองบ้านเมืองต่อไป แต่เพราะเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่ของจีนมีความเชื่อว่าฮ่องเต้ คือ โอรสสวรรค์ การที่ใครก็ตามที่คิดจะกำจัดโอรสสวรรค์เท่ากับผิดต่อสวรรค์ด้วย เพราะความเชื่อของประชาชนมีอยู่อย่างนี้ เพื่อที่จะทำลายความเชื่อของคนทั้งหลายแล้วทางเดินของตนจะได้สะดวกขึ้น จึงได้สร้างแนวคิดดังกล่าวขึ้น ซึ่งประชาชน

¹ เรื่องเดิม, หน้า 15.

คงจะเชื่อตามไปเพราะเห็นอยู่แล้วว่า ราชวงศ์เก่าไร้คุณธรรม ควรที่จะทำลายเสียได้ตามบัญชา
ของสวรรค์

การอ้างฟ้า อ้างเหวคา เพื่อช่วยสร้างความยิ่งใหญ่ให้ตนนั้น ดูเหมือนเป็นเรื่อง
ธรรมดาของทุกประเทศทั่วโลก ที่เมื่อตัวจะทำอะไรสักอย่างที่ยิ่งใหญ่ ก็ต้องอ้างฟ้าดินมาช่วย
เพื่อคนฟังจะได้ช่วยส่งเสริม เพราะคนสมัยโบราณ มักมีศรัทธาต่อสิ่งมีอำนาจลึกลับอยู่แล้ว
พฤติกรรมนี้ดูเหมือนจะไม่ระแวงสักเท่าไหร่เท่ากับหลอกลวงชาวโลก เพื่อประโยชน์ของคน ใน
เรื่องทำนองเดียวกันนี้ ถ้าเราไปดูในประวัติกำเนิดการปกครองของอินเดีย ที่กล่าวไว้ในพระ-
พุทธศาสนา เราจะพบว่า การสถาปนาผู้ยิ่งใหญ่ปกครองแผ่นดินมิได้มีการกล่าวอ้างถึงเหวคาหรือ
สิ่งศักดิ์สิทธิ์อะไรเลย เป็นเพียงว่าเมื่อมีคนทำความชั่วมากขึ้น มนุษย์ในยุคนั้นก็คิดว่าต้องหา
ผู้ปกครองมาทำหน้าที่ลงโทษคนทำความผิดเพื่อความอยู่สุขของกลุ่มชน และในการแสวงหาผู้ปกครอง
ก็เพียงลงมติเป็นเอกฉันท์เลือกคนที่มีคุณลักษณะ เป็นที่เคารพนับถือของผู้พบเห็นเท่านั้น มาเป็น
พระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งดูเป็นความคิดที่ระแวงและเป็นวิทยาศาสตร์แท้ ในรายละเอียดของเรื่อง
จะได้กล่าวในบทที่ว่าด้วยปัญหาการเมืองการปกครองของอินเดียต่อไป

ความจริงดูเหมือนว่า คนโบราณที่เป็นปราชญ์ชาวจีนจะรู้ว่า ประชาชนเท่านั้นมีส่วน
สำคัญในการมอบอำนาจการปกครองให้ฮ่องเต้ ทั้งนี้ เพราะมีหลักฐานกล่าวไว้ในประวัติศาสตร์
ว่าเม่งจื้อศิษย์เอกของขงจื้อได้กล่าวไว้ว่า ¹ "เพราะเจียมและใจว่ ได้สูญเสียประชาชน พระองค์
จึงต้องสูญเสียจักรวรรดิ (การปกครองบ้านเมือง) และเพราะพระองค์สูญเสียหัวใจของประชาชน
พระองค์จึงสูญเสียประชาชน วิถีทางที่จะเอาชนะจักรวรรดิ (การปกครอง) ได้ก็คือ จงชนะ
ประชาชนเกิด แล้วท่านจะชนะจักรวรรดิเอง วิถีทางที่จะเอาชนะประชาชนก็คือว่า จงชนะใจ
ประชาชนเกิด แล้วท่านจะชนะประชาชนเอง วิถีทางที่จะเอาชนะใจประชาชนก็คือ จงให้และ
จงมีส่วนร่วมร่วมกับประชาชนในสิ่งที่ประชาชนชอบ และจงอย่าปฏิบัติต่อประชาชนในสิ่งที่ประชาชน
ไม่ชอบ ประชาชนจะหันมาหาผู้ปกครองที่มีจิตใจกอบปรักด้วยเมตตากรุณา เช่นเดียวกับน้ำย่อยไหล

¹ เรืองเดิน, หน้า 204.

ลงสู่ที่ต่ำ และสัตว์ป่าย่อมวิ่งเข้าไปหาป่าฉะนั้น”

ข้อความที่ยกมากล่าวอ้างข้างบนนั้น แสดงให้เห็นความคิดที่บริสุทธิ์เกี่ยวกับอำนาจของฮ่องเต้ว่า อยู่ที่ประชาชนเท่านั้น มีอยู่ที่การบงการของสวรรค์ ตามความเชื่อของชนบางกลุ่ม เราจะเห็นความมีค่าของถ้อยคำของเม่งจื๊อ ทุกประโยค เช่นคำว่า “เพราะเจ็ยและโจ้ว ใต้สูญเสียประชาชน พระองค์จึงต้องสูญเสียจักรวรรดิ”

คำว่า เจ็ยและโจ้ว หมายถึง ราชวงศ์เจ็ยและราชวงศ์โจ้ว ราชวงศ์ทั้งสองนี้ต้องล่มสลายไปเพราะการขับไล่ของประชาชน ทำไมประชาชนจึงขับไล่ ตอบว่าเพราะไม่สนใจประชาชนปกครองบ้านเมืองเอาแต่พระทัย ประชาชนจะทุกข์ยากอย่างไร ไม่เคยเหลียวแล นั่นคือ ความหมายที่ว่า “ใต้สูญเสียประชาชน” เมื่อราชวงศ์ล่มสลายแล้ว อำนาจการปกครองทุกอย่างก็สูญสิ้น เกียรติยศก็สูญสิ้น นั่นคือ ความหมายที่ว่า “พระองค์ต้องสูญเสียจักรวรรดิ”

การสูญเสียประชาชนนั้น เม่งจื๊อกล่าวว่า “เพราะสูญเสียหัวใจประชาชน” ความหมายของการสูญเสียหัวใจประชาชนก็คือ ประชาชนไม่ไว้วางใจให้ปกครองอีกต่อไป คงไม่ต้องหาคำตอบว่าทำไมประชาชนจึงไม่ไว้วางใจ เพราะไม่มีอะไรอื่นที่จะทำให้ประชาชนเสื่อมความนิยมในตัวผู้ปกครองได้ นอกจากความไม่มีคุณธรรมเท่านั้น

ประโยคสุดท้ายเม่งจื๊อ ได้กล่าวถึงวิธีที่จะเอาชนะประชาชนไว้สองประการ คือ ทำในสิ่งที่ประชาชนชอบ และละเว้นในสิ่งที่ประชาชนไม่ชอบ คำแนะนำดังนี้ ย่อมคลุมการดำเนินการปกครองทุกอย่าง เพราะการปกครองนั้น เป็นภารกิจที่ผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อประชาชนโดยตรงอยู่แล้ว ดังนั้น เมื่อการปกครองชนิดใด ประชาชนจำนวนมากไม่ชอบ แม้จะถูกใจของผู้ปกครอง การดำเนินการนั้น จะต้องยกเลิก ส่วนการปกครองวิธีใด แม้จะไม่ถูกใจผู้ปกครอง โดยประการใดก็ตาม แต่ถ้าถูกใจประชาชนจำนวนมากแล้ว การปกครองวิธีนั้น ควรดำเนินการต่อไป เม่งจื๊อได้เปรียบเทียบอย่างน่าฟังว่า เมื่อได้ทำในสิ่งที่ถูกใจประชาชนแล้ว ประชาชนทั้งหมดจะหันกลับมาหาผู้ปกครองอย่างง่ายดายเหมือนความง่ายของน้ำที่มีแต่จะไหลลงสู่ที่ต่ำ และเหมือนความง่ายของสัตว์ป่าที่ชอบแต่จะวิ่งเข้าหาป่าอันเป็นถิ่นของตนฉะนั้น

ถ้อยวาหะของเม่งจื้อ ท้าทายเป็นการยืนยันได้ตามตัวอักษรว่า เม่งจื้อ เชื่อฐานอำนาจของฮ่องเต้ว่าอยู่ที่ประชาชน แต่บางถ้อยวาหะของท่านผู้นี้ บางครั้งก็แสดงว่า ยังเชื่อการบงการของฟ้าอยู่เหมือนกัน การที่เม่งจื้อ ยังมีความเชื่อเรื่องบัญชาของฟ้า คงจะเกิดจากความไม่ชัดเจนในการอุปติของฮ่องเต้ กล่าวคือ การที่ฮ่องเต้ปฏิบัติขึ้นมาในพระครุภรณ์ คนในสมัยโบราณ หรือโดยเฉพาะเม่งจื้อ คงจะเชื่อว่าฟ้าหรือเหวคา จะต้องส่งไฟมาเกิดแม่ หรือคนที่เกิดในตระกูลสามัญชน แต่มีความสามารถจนได้เป็นฮ่องเต้ ความเชื่อของเม่งจื้อ ก็คงจะเชื่อว่าเป็นบัญชาของสวรรค์เหมือนกัน เพราะถ้าไม่ใช่บัญชาของสวรรค์แล้ว คนระดับต่ำๆอย่างนั้น จะได้เป็นฮ่องเต้ได้อย่างไร

นอกจากจะยึดถือความลึกลับของกำเนิด ทำให้เกิดความเชื่อ เรื่องโอรสสวรรค์แล้ว ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้คนโบราณหรือคนสมัยนี้เช่นกัน เกิดความเชื่อเรื่องบัญชาของฟ้า เรื่องดังกล่าว คือ ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่แต่ละชั้นคอนของผู้ยิ่งใหญ่ ดูเหมือนคนที่ยึดคติในอำนาจลึกลับ จะมีความเชื่อว่า ฟ้าดินหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยทั้งนั้น ทั้งๆที่ความจริงแล้ว ความสำเร็จแต่ละชั้นตอนนั้น เกิดมาจากความพยายามของมนุษย์เองทั้งสิ้น

ตัวอย่างเช่น ผู้ที่มีความพยายามจะเป็นฮ่องเต้ ทั้งเจ้าชายกิติ หรือสามัญชนกิติ แต่ละคนล้วนแต่หาพวกพ้อง และพยายามดำเนินนโยบายที่บ้างชั่วบ้าง เพื่อจะให้คนได้ประสบความสำเร็จและเมื่อประสบความสำเร็จแล้ว ก็เกิดความยินดีเหลือประมาณ แล้วก็หว่านรำพันคุณงามความดีของสวรรค์ ที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จ

เมื่อวิเคราะห์มาอย่างนี้แล้วจึงอยากจะสรุปว่า เม่งจื้อหรือคนโบราณอื่นๆที่มีความเชื่อเรื่องอำนาจฟ้าดิน น่าจะมีสาเหตุมาจากความไม่เข้าใจในสองเรื่องดังกล่าวมานั้น

แต่เมื่อถึงเวลาดำเนินการปัจจุบัน เม่งจื้อได้ยืนยันความมีเหตุผลที่เห็นอยู่อย่างชัดเจน คำว่า ดำเนินการปัจจุบัน หมายถึงว่า เมื่อเป็นฮ่องเต้แล้ว จะดำรงความเป็นฮ่องเต้อยู่ได้นานหรือไม่ นั้นเป็นเพราะประชาชนโดยส่วนเดียวไม่เกี่ยวกับฟ้าดินแต่อย่างใด หลักฐานในเรื่องนี้เราจะเห็นได้ในวาหะของเม่งจื้อที่ว่า "ประชาชนอยู่ในตำแหน่งผู้ปกครองสูงสุด¹ ผู้ปกครองอยู่ในตำแหน่งต่ำที่สุด"

¹ เรื่องเดิม, หน้า 211.

จากวาทะประโยคนี้ ทำให้เชื่อว่า คนจีนสมัยโบราณมีความเชื่อเรื่องอำนาจของ
ประชาชนมานานแล้ว พันมาคูเมืองไทยบ้าง เราจะพบว่าเมืองไทยสมัยเก่ายังไม่เคยมีความเชื่อ
อย่างนั้นเลย คนไทยเราสมัยโบราณเชื่อมั่นอย่างเดียวว่า แผ่นดินนี้เป็นของพระเจ้าแผ่นดิน และ
พระเจ้าแผ่นดินเป็นใหญ่ที่สุดในประเทศนี้ ในสมัยที่ไทยเราปกครองด้วยระบอบราชาธิปไตย ถ้า
มีใครสักคนหนึ่งกล่าวว่า ประชาชนเป็นใหญ่ในแผ่นดินนี้ คนพูดอย่างนี้คงจะถูกนำไปประหารชีวิต
แน่ แต่เดี๋ยวนี้เรามีคำพูดอย่างนี้แล้ว ซึ่งเป็นคำพูดที่เกิดขึ้นหลังจากเปลี่ยนการปกครองจากสมบูรณา-
ญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอย่างทุกวันนี้

จากคำพูดที่ว่าประชาชนอยู่ในตำแหน่งสูงสุด และผู้ปกครองอยู่ในตำแหน่งที่ต่ำที่สุด
คงเหมือนสำนวนที่เราพูดกันอยู่สมัยนี้ว่า ผู้ปกครองคือคนรับใช้ประชาชน การที่เปรียบผู้ปกครอง
เป็นคนรับใช้ ก็เพราะมีหน้าที่บริการความสะอาดสบาย หรือธุรกิจอื่นให้กับประชาชน เหมือนคน
รับใช้ที่อยู่ตามบ้านคอยรับใช้เจ้าของบ้านฉะนั้น

จะอย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงความคิดทางการเมืองหรือแนวปรัชญาทางการเมือง
ของคนจีนรุ่นเก่า เช่นขงจื้อและเม่งจื้อเป็นต้นแล้ว คงต้องยอมรับกันว่าเป็นแนวคิดที่ทันสมัยจนทุก
วันนี้ ไม่มีใครกล้าคัดค้านได้เลย แต่ก็เป็นความจริงเพียงลมปากที่พูดกันในหมู่นักปรัชญาหรือนักคิด
เท่านั้น มิได้นำมาใช้ปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ในระบบการเมืองของจีนเลย ตลอดเวลาที่ขงจื้อ
ครองใจชาวจีนอยู่เกือบสองพันกว่าปี สถาบันการปกครองของจีน ก็คือ ข่งเต้ เป็นผู้มีบทบาท
สำคัญในการปกครอง ส่วนประชาชนที่หึงขงจื้อและเม่งจื้อกล่าวว่า เป็นสถาบันที่ยิ่งใหญ่ ก็เป็น
เพียงตัวประกอบเหมือนเดิม เป็นแต่ว่าเมื่อไรเขาจะต้องอาศัยแรงประชาชนล้มอำนาจเก่า เพื่อ
ประโยชน์ของตน เขาก็พร่ำรำพันว่า ประชาชนนั้นแหละ เป็นส่วนสำคัญที่สุดในการปกครอง
เพราะฉะนั้น พวกเราต้องช่วยกันทำลายราชวงศ์นี้ให้ได้ เพื่อที่ประชาชนจะได้มีความสุขกันทั่ว
หน้าจวบจนกระทั่งขุนยัคเซ็น นำเอาแนวความคิดจากตะวันตกที่ยืนยันเหมือนแนวคิดของจีนโบราณ
ว่าประชาชนเป็นผู้มีอำนาจอยู่สูงสุดมาปฏิบัติ โดยให้ประชาชนเลือกผู้ปกครองตนเอง แล้วจีนก็
เปลี่ยนจากระบบการปกครองราชาธิปไตยมาเป็นประชาธิปไตยเพียงระยะสั้นๆ ผลสุดท้ายก็กลาย
มาเป็นระบบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ โดยการนำของเมาเซตุง ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

2.4 บทสรุป

ปัญหาการเมืองการปกครองสมัยเม้าเซตุง เกิดขึ้นเพราะเจ้าของที่ดิน คนมั่งมีและคนชั้นสูง หากันเอาไรต์เอาเปรียบประชาชนที่ยากจน ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ความทุกข์ ความเดือดร้อนของชนยากจนเหล่านั้น ผู้ปกครองบ้านเมืองมักไม่สนใจ เมื่อความขัดแย้งระหว่างคนจนกับคนมั่งมีมาถึงมือผู้ปกครองบ้านเมือง ผู้ปกครองก็มักจะเข้าข้างคนมั่งมี ความทุกข์ของชนยากจนจึงเพิ่มความคับแค้นผู้ปกครองเข้าไปอีก เรื่องหนึ่ง เม้าเซตุงจึงยึดแนวทางคอมมิวนิสต์มาทำการชว่งชิงอำนาจจากรัฐบาลประชาธิปไตยในคราวเผด็จการ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว เมื่อเม้าเซตุงได้อำนาจแล้ว ก็ทำการยึดที่ดินของเจ้าของที่ดินมาเป็นของรัฐ เพื่อให้ประชาชนท่วมาหากิน ผลจากการปฏิบัติของเม้าเซตุง ทำให้ประชาชนมีที่ดินท่วมาหากิน แต่ต้องเสียอิสระเสรีภาพบางส่วนของมนุษย์ไปด้วย

เจาะลึกลงไปในอดีต ประชาชนชาวจีน มีความทุกข์ยากเดือดร้อน เพราะเจ้าครองนครแต่ละรัฐรบราฆ่าฟันกัน ไม่รู้จักหยุดหย่อน บางสมัยผู้ปกครองบ้านเมืองพยายามรวบรวมเมืองต่างๆ เข้ามาเป็นรัฐเดียวกัน เพื่อจะไม่ต้องเกิดสงคราม แต่เมื่อผู้ปกครองรวบรวมรัฐต่างๆ ได้แล้วก็ปกครองบ้านเมืองด้วยความหลงใหลอำนาจ สร้างความเดือดร้อนนานาประการให้ประชาชน ชงจื้อและเม้งจื้อ จึงพยายามเสนอแนวทางการปกครองบ้านเมือง ด้วยคุณธรรมและให้ผู้ปกครองมองเห็นความสำคัญของประชาชน อิทธิพลคำสอนทางการปกครองของชงจื้อและเม้งจื้อ ได้รับความยอมรับกันมาหลายพันปี จนมาถึงสมัยเม้าเซตุง ความนิยมชงจื้อและนักคิดเก่าๆ ของจีน ก็ถูกเม้าเซตุงทำลายลงไปเกือบหมด

คำถามประจำบทที่ 2

1. ความที่ท่านได้เรียนมาในปัญหาปรัชญาของโลกตะวันออก ท่านเห็นว่าการที่เจ้าของที่ดินและรัฐบาลเอาเปรียบคนยากจนนั้น เพราะขาดคุณธรรมของนักปกครองตามที่กล่าวไว้ในพุทธศาสนาข้อใด จงอธิบาย
2. การที่คนยากจนที่เกิดขึ้นในเมืองจีน หรือที่อื่นใดก็ตาม ท่านเห็นว่าเป็นเพราะการกดขี่ของเจ้าของที่ดิน และการไม่เอาใจใส่ของรัฐบาลอย่างเต็มใจหรือไม่ หรือมีเหตุอื่นอีก จงอธิบายมาตามความเข้าใจของท่าน
3. จงอธิบายการทำสงครามแย่งอำนาจกันของจีนในสมัยเม่า เชตงว่า เป็นเพราะสาเหตุมาจากความใคร่ ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้หรือไม่อย่างไร
4. การที่เม่าเชตงยึดที่ดินของเจ้าของที่ดินมาแจกราษฎรมีสวนดีและส่วนเสียอย่างไรบ้าง จงว่ามา
5. การกำจัดชนชั้น ตามแนวปรัชญาของมาร์คซิสต์ ท่านเห็นว่ามีคหกรรมหรือไม่ว่า ถ้ามีท่านเห็นว่าผิดคุณธรรมข้อใด จงอธิบาย
6. ความเฉลียวฉลาด การถ่อมตนและความซื่อสัตย์ ตามที่ขงจื้อกล่าวว่าเป็นคุณธรรมของผู้ปกครองนั้น อยากทราบว่า คุณธรรมเหล่านั้นตรงกับคุณธรรมของนักปกครองที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในข้อใดบ้าง จงอธิบาย
7. เมื่อท่านอ่านประวัติของไต้สั่นแล้ว ท่านเห็นว่ไต้สั่นนั้น ได้รับการสถาปนาเป็นฮ่องเต้ เพราะคุณงามความดีข้อใด จงอธิบาย
8. มีสาเหตุข้อใดบ้างที่บังคับกาลใจให้ขงจื้อและสานุศิษย์ พยายามเผยแพร่หลักการปกครองให้ฮ่องเต้และข้าราชการในปฏิบัติในการปกครองบ้านเมือง จงว่ามา
9. เม่งจื้อเชื่อว่าฐานอำนาจของฮ่องเต้ อยู่ที่ใด จงอธิบาย พร้อมอ้างหลักฐานประกอบมาด้วย
10. ท่านอยากให้นักปกครองของท่านปฏิบัติตามหลักการข้อใด และของผู้ใดระหว่างเม่าเชตงและขงจื้อ จงแจ่มมาพอได้ใจความ